

Hétfő, sept. 29. „Lamemoori Lucia“ opera. Richard Vilmos svéd udvari első tenorista e harmadik s utolsó föléptével sem tudta megnyerni a közönség tetszését.

Kedd, sept. 30. „A harmadik magyar király“ dráma 3 felv.
Szerda, oktob. 1. „A falusiak“ vigyj. 3 felv.
Csütörtök, oktob. 2. Doppler K. „Bucsu-hangversenye.“ Ezt megelőzte „A nyolcadik pont“ vigj. 1 felv.

Budai népszínház.

Szept. 26. „Mátyás király halála“ és „A nemzetiségek testváltása.“ Díjmentes előadás.

Szept. 27. „Annyal Bandi“ népsz. 4 felv.
Szept. 28. „Szökött katoná“ népsz. 3 felv.

Szept. 29. „Férj az ajtó előtt.“ operett 1 felv. Offenbachtól. Ezt megelőzte: „Tiszaháti libácska.“ Vigj. 1 felv. Mindkét darab nagy kedvvel s nem remélt sikerrel ment. Az operetemben Molnár, kinek hangja sokat javult, s Harmath Emma, sokszoros tapsot kaptak. Izlésteljes tolettjeik is dicséretet érdemel. — Mátray Mari csak ma, e vigjátékban mutatta meg, először, hogy használható tag. Kedves, eleven játékát öröm nézni. Alajosné beszédét gyakran nem értették; de a többiek az előadás kerekdségére helyesen működtek össze.

Szept. 30. „Nagy apó“ népsz. 3 felv.

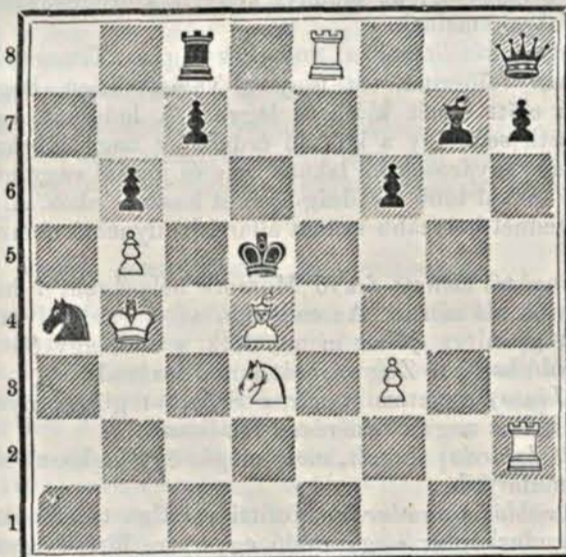
Október 1. „A cigány“ népsz. 3 felv. A népszínművek oly gyakori színrehozását ohajtókkal, alkalmat veszünk ezuttal ellenvéleményünket közölni. Kik ezt sürgetik, aligha tartoznak a színházlátogatók sorába. A népszínművek közel hasonlatossága a legjobb előadást is végre unottá, émelységessé teszi, s azt eredményezi, amit ma; hogy kedvező időben, egyik legjobb népszínművünk kívánható legjobb előadásán, a nézőtér üres maradt. *Létező nyosság s változatosság!* Csak e kettő hozhat közönséget; a budai színháznak pedig mindenekelőtt közönségre van szüksége!

Okt. 2. „Charlotte kapitány“ vigj. 3 felv.

SAKKJÁTEK.

145-ik sz. feladvány. — Bankos Károlytól (K. Sz.-Miklós).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 140-ik számú feladvány megfejtése.

(Báró Meszéna Istvántól Nagyváradon.)

Világos. Sötét. Világos. Sötét.
1) Ba3-a4 f4-e3:A) 1)..... B) Fb5 lép C)
2) d2-d3± 2) B-c4:±

A) C) H a 6 lép
1)..... f4-f3 B) 1)..... 2) Hb3-c5±

Helyesen fejtették meg. Vesprémben: Fülöp József. — Tüpio-Szelén: Geszner Jenő. — K.-Sz.-Miklós: Bankos Károly. — B.-Csabán: Vidovszky János. — Bajmákon: Weisz Fülöp. — Szabadkán: Markovics Samu. — Nagy-Marján: Beóthy Maris. — Gyepesen: Kun Sándor. — T.-Sz.-Miklós: Frankl A. — Gyula-Fehérvártól: Horváth Lajos (a 139-et is). — Parabutyban: Rothfeld József (előbbi feladványaink szintén). — Jánosiban: Keszler István. — Andráshídnán: Lukács Károly.

Rövid értesítések. Sz.-Mihály: Szalay S. Ön a sakkban haladását elég szerény nekünk tulajdonítani. Mi, távol attól, hogy e dicsőséget egészen magunknak tartunk, nem tartózkodunk mégis kinyilatkoztatni, hogy ily tanítványra büszké vagyunk. Kérdésére vonatkozólag, az illető Cs. I. Ujabb küldeményéből a négy lépéses igen szép, s használható Lök: Hamvai E. A 137. sz. feladvány megfejtését öntől hibátlanul beküldve megkaptuk. — Gyula-Fehérvár: H. L. Az I. táblán VII. 27) H f 6 - h 7 ± g 7 - g 5 (legjobb) 28) H h 7 - g 5: - a II. táblán Söt. 21) c 7 - c 5. — Parabuty: R. J. Előbbi levele nem jutott kezünkhez.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt. Pesten 1862.

Szerkesztői mondanivaló.

6209. Teheran. V. A. Önnek a forró égőv alá mindenképp küldjük még forróbb üdvözlőnként! Becs és küldeménye kezünkhez érkezett.

6210. Szilváskány. K. E. Uj ismeretségek közt a régít mindig becsülni tudjuk. De engedje ön, hogy a kért válaszal még adósok maradjassunk.

6211. Egy fáján nota. Irta egy fáján lakatos legin. Lapunkat csak egy fáján tolvaj-kulccsal lehetne megnyitni számára.

6212. Pozsony. B. L. Önnek újabb küldeményét köszönettel vettük. A bajon segítve, s ön ohajtása teljesítve lesz.

6213. Kecskemét. G. J. A változtatás még nem késétt el.

6214. Lőcse. Sz. L. Az ígért küldemény a mostaninál, hiszszük, életrevalóbb leend.

6215. Bükácsra. N. t. Lehoczy József plébános urnak Jokai Mór szives köszönetét küldi és „igen.“

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosznaptár	Izrael. napt.	Nap-kelet		Hold-nyug	
				6. p.	6. p.	6. p.	6. p.
Október		Sept. (6)	Tisch	6. p.	6. p.	6. p.	6. p.
5 Vasár.	E17 Ol. ün.	F16 Tet.	23 E17 Ján.	11 Tets	6 5 5 31	4 9	
6 Hétfő	Brunó, Emil	Ar 13 m.	24 Thekla	12 Emil	6 7 5 29	4 31	
7 Kedd	Justin. Aug.	Jusztin	25 Euphros.	13 Jusz	6 8 5 27	4 54	
8 Szer.	Brig., Charit.	Pelágia	26 Janos ev.	14 S4. e	6 10 5 25	5 19	
9 Csüt.	Dénes, Föld.	Dénes	27 Kalisz	15 S4.	6 12 5 23	5 46	
10 Péntek	Borg. Fer.	Gedó	28 Kariton	16 2. n.	6 13 5 21	6 19	
11 Szomb.	Filomilla sz.	Ete	29 Czirjék.	17 Sab.	6 14 5 19	6 57	

Holdnegyed: 9 Holdtölte 7-én, 10 óra 2 percz este.

TARTALOM.

Szentpétery Zsigmond (arckép). — Az álom. *Farkas Albert.* — Képek Szlavóniából (folytatás). *Falkai Imre.* — Nyalabvár Király házán (képpel). *Lehoczy Tivadar.* — Mikevár és Véglés, s e két vár mondája (képpel). — A Kohinur. *Szeberényi Lajos.* — Árpád sírja. *Uj. Réss Ensel Sándor.* — Történelmi kalászatok *Lehoczy Tivadar.* — Vegyes jegyzetek. *Bardecz L.* — Tárház: Vidéki közlemények. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elmi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Előfizetési fölhívás.

VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI UJDONSÁGOK

1862. évi április—septemberi 1/2 évi és július—septemberi 1/4 év. folyama, szeptember hó végével lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Budapestben házhoz hordva:

A Vasárn. Ujság és Pol. Ujdons. együtt évnegyedre (okt.—dec.) 2 ft. 50 kr
Fél évre azaz: október—mártiusra 1862—63. . . . . 5 „ — „
Csupán Vasárnapi Ujságra évnegyedre (október—decemberre) 1 „ 50 „
Félévre azaz: október—mártiusra 1862—63. . . . . 3 „ — „
Csupán Politikai Ujdonságokra évnegyedre (okt.—decemb.) 1 „ 25 „
Félévre azaz: október—mártiusra 1862—63. . . . . 2 „ 50 „

A csupán Vasárnapi Ujság július—decemberi félévi folyamából teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk, előfizetési ára 3 ft.

Tíz előfizetett példányra egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk. A pénzese levelek bérmentes küldése kéretik.

A Politikai Ujdonságok jelenleg 7000 példányban nyomtatván, s így minden magyar és német lapok közt a legelterjedtebb, továbbá azon előnyénél fogva, hogy hetenkint csak egyszer jelenik meg s így a kávéházakban, magán- s nyilvános helyeken a hirdetések egész hétént át fennfektüsznek, — bármi néven nevezendő — hirdetések — közlésére a legjobban ajánlatik. — Pest, sept. 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedérbén 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten hazhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

Képek a hazai népeletből.

A cigányoknak, népeletünkben nagy és igen eredeti szerep jutott: azért e népfaj ismertetésével gyakran és pedig örömet foglalkozunk. Különösen fontos helyet foglalnak el a vándorló cigányok. Alig van hazánkban város, alig van falu, melyet e vándor faj meg ne látogasson. A nép mindenfelé jól ismeri őket, s ha némely vidéken apró csintevéseikért nem legkedvesebben látott vendégek is, nem lehet tagadni, hogy e kóbor életnek is megvan a maga költészete.

Sokszor, a hatóságok is igyekeztek letelepíteni e fajt; mind hiába! Kezébe véve kalapácsát, inkább megszökni kész, semhogy lemondjon azon szabadságról, melyben apja, nagyapja élt háborítlanul. Vándorló faluról falura egész kis karaván, s kolompársággal keres annyi élelmet, mely szerény vágyait kielégíti. De ha a faluban már munkát nem kap, más uton szerzi azt meg; azért őket a falu végén sokáig tűrni nem tanácsos.

Ha vándorlás közben a tél őket szállol ott szoritja, sátrakat ütnek a kocsik oldalához, kikeresve a helyet, hol közelében erdő van, nehogy tüzelőfa dolgában meg-szoruljanak. Ily téli tanyát ábrázol rajzunk. A sátorból, melynek tetején a füst keményen tolong, csak néha néz ki a dáde, míg a sátor oldala

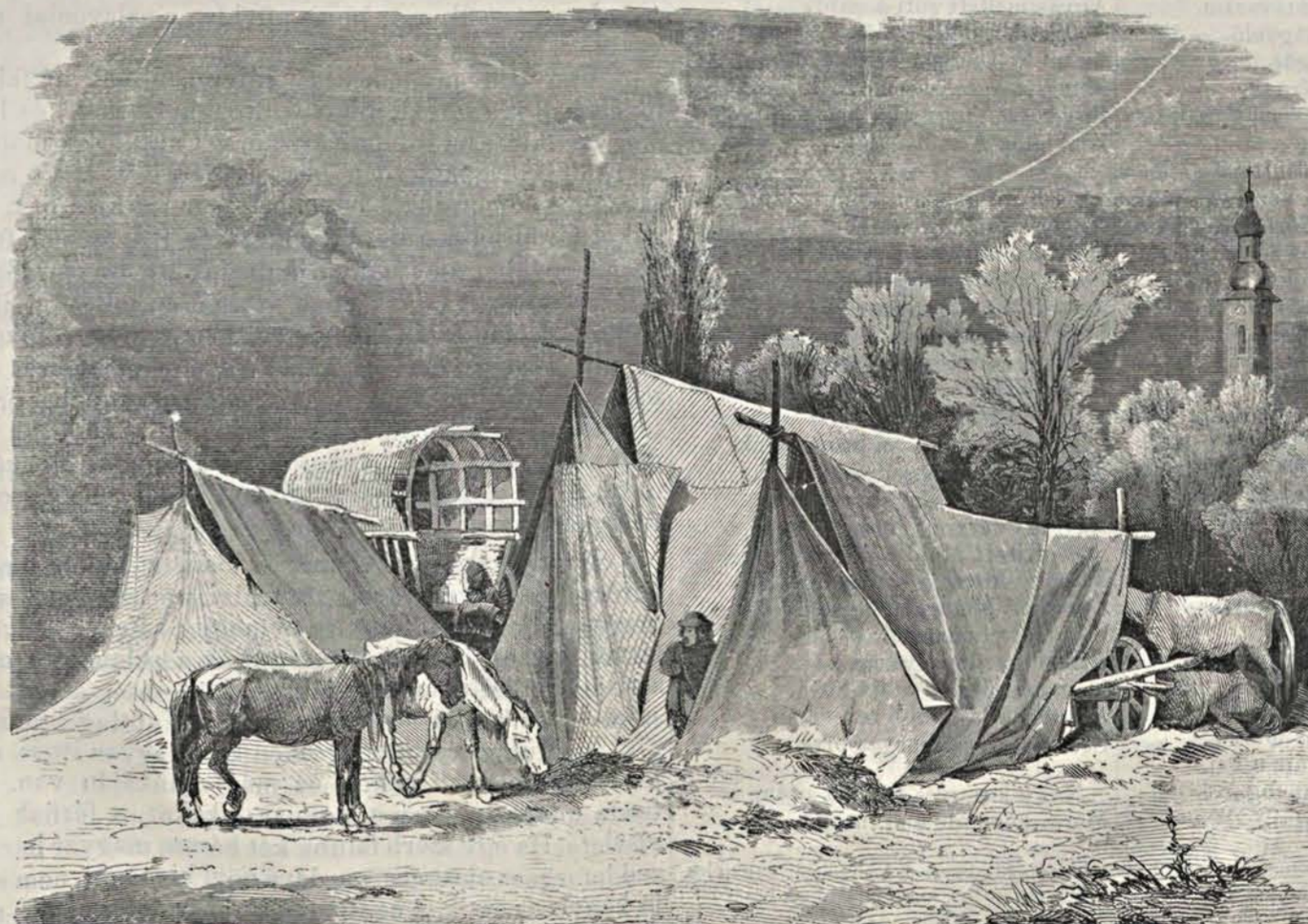
mellett, az Isten szabad ege alatt, a dudvas szalmán egy pár borzas gebe szomorog.

Ha idegen jöttét veszik észre, a csikorgó hideg daczára, öt hat félmeztelen rajkó szalad ki, s addig ugrálnak, hányják a cigánykereket, míg őket az ember pár krajczárral el nem távolítja. Az ily sátrakban születnek s nőnek azon vastermészetű emberek, kik türes, nélkülözésben a hajdani spártaik vetélytársai. Igaz, hogy a ki életre nem való, hat hét esztendő is alig ér el.

Míg a férfiak foltozzák az üstöket, a nők sem pihennek, hanem bejárlák a falut, s minden házba beszólanak szerencsét mondani. Éles tekintettel tudják kilesni egyik másik titkát, s ez az oka, hogy tekintélyüket a varázslásban száradokon át fenn tudták tartani; bár a népnevelés előhaladtával mindinkább kevesbedik azoknak száma,

kik jóslataiknak hinnének. Ily kártyavetéseknél szoktak leginkább a közelökben levő apróságok elorzására minden kis alkalmat igen ügyesen fölhasználni.

Hajdan sokkal nagyobb csoportokban jártak mint jelenleg, s azért megjelelésük némely vidéken félelmet gerjesztett. Volt rá eset, hogy vakmerőségük a gyermek-rablásig is kiterjedt. Most azonban, ha szabad ságuk nem is, de gázdálkodásuk

Képek a hazai népeletből: XXV. Vándor cigányok télen.

Ujházy F. vázlatá után Jankó J.

suk sokkal jobban meg van szorítva. — E vándor cigányoknak egyszertörténetünkben is jutott szerep: Nagy Ida védelmezésénél, de vitézségök őket annyira elragadta, hogy a megszalasztott ostromlókat, mint tudva van, így fenyegették: „Ne fogott volna csak el a puskaporunk!“ De e példa után koránsem kell még azt hinnünk, hogy e vándorfaj korlátolt elmével birna. A szabad természet ölen növekedve, mindegyiknél józan természetes észjárás találok, s az eleven, talpraesett feleletek, a mód, melylyel gyanu esetében magukat igazolni tudják, sokszor meglepő. Sok jó anecdotának e vándor nép köréből veszi eredetét.

Főző gazda.

(Földészeti életkép a javából)

— Meg lesz uram, minden ugy lesz: Három szántást kap az ugar, Kettőt a föld többi része, Boronám is szépen takar. Tíz ló forog majd a szérűn: Negyre pata rugja, vágja, Pörgeti ki a gabonát S hegy lesz az ur garmadája! — Feles szántó nagyot ígér, Hisz neki a hivatalnok: — Ugy is legyen Főző gazda, Utána én nem láthatok. A haszonbér kikerüljön, Eléstáram is megtelemek; Nem nagy igény —, már ennyivel Tán csak megemberel az ég. — Kicsi!*) Ötvenkét hold után Még pedig a feketéjén, Jó kezelés négyezer anyi Hasznót is hajt, állítom én. —

Itt a tavasz lanyha esők Minden cseppje aranyat ér, S üde harmat s a verőfény Elől a zerd idő kitér.

— Főző gazda mozgunk e már? Mit mond az a Vidats eke? Három szántás az ugar, Az első tán már mehetne? —

Malom alatt kupakantács Főző gazda a szóvivő:

— Most készül a szántóvasam, Nincs még kézben a lágyelő. — **)

Egymást éri a kifogás; Pedig vége van a nyárnak, Főző gazda most megy még csak Először az ugarlónak.

Nedves talaj, a puha föld Olyanná vált, mint az acél, Égett tarlón katang-kórót Üldöz, kerget a mohó szél. Ropog a föld, torlaszokat Hány belőle a vas eke, Mint a felszín, olyan száraz Lent a borozdák feneké.

Bitang föld ez: ki a gazda Hogy eltűrhet ilyen munkát Melyre tiszta kecmérség Kérni az Isten áldását; Tisztviselő itt a bérnök Jó a zsákon a folt, ha van; De barátom, ha így szántatsz Meg kell buknod hamarjában.

Főző gazda vaskéje Korán kifagyott a földből; Szántana már, de az orkán Egyre tomból, egyre bömböl. Új tavasz kél, vetne is már, De nincs szántva, ez ám a baj, S még a csárda is utat fog Honnét kitör az örömjaj.

*) A kecmémi köznép beszédét közt, ha valamit kevesel, becsmérel, vagy elzabolí, igen sokat is kevesnek akar mondani, e szótval vág közbe, vagy fejzi be a beszédet: „kicsi“

** „Lágyelő“ kecmémi tájszó, jelenti azon igen hosszú, többnyire egész egy, tövön kivágott sűrűs fiatal fából készült, okórhajtó ostonyelet, melyre alkalmazott hosszú ostorával a bérés, hat nyolcz s több ökröt a székér mellől elérni s onnan ostorozza.

Ég tudja, hogy hol barangol, Ez nagy dolog, ez már bántó, Ott őri a felszört magot Bérnök ur vagy öt nap óta, Örök élet! türelme fogy, Nincs lelkének immár nyugta. Az alatt a csárdafalak Vigalomtól zengedeznek, Iszonyatos jó kedve van A dözsölő személyzetnek. Szünnapokban a pusztai Kosta is csak itt mulatgat És búbajos verseiért Sűrűn iszik, de nagyokat. Főző lett most a rovás A kosta is iszik rája, Pohárt emel s nagy páthossal Így köszönt a czimborára: „Főző gazda szép virágyszál, A hol a part szakad, ott áll!“ A gazda meg fölemeli Azt a nyakas karafinát *) Rikácsolja a gyöngy danát:

Főző gazda egy év mulva Szép hat ökröt hajt kifelé, És utána vasas székér Csörömpöl az uton elé: — Főző bácsi, az ördögbe; De jól megy a maga dolga, Azt hittem, hogy tönkre teszi A „Becsal!“ híros kocsmá. — Ugy van biz a —, bérés lettem Szénási ur, nagy uramnál, Minden ott van, amim csak volt A „Becsal!“ kocsmárosnál. — Feleségem is elhagyott, Mert nincs vagyon, nincs becsület,

Sőt ma reggel a gazdám is Kiadta az utlevelet. — Végre azon tőri fejt Éhen szomjan a nap alatt, Mikor jut már neki is a Városnál egy zsíros falat. — Menj barátom éji örül, Ott akárcit befogadnak, Van üres hely, minden órán Egyet kettőt elbocsátanak. — S hidd el nekem ez az állás Nem legroszabb conditio: Olyan ember, mint te, köztük, Valódi aquisitio! —

Gömörj Frigyes.

Képek Szlavóniából.

Táj- és népmertetés. — Irta VÁLKAI IMRE.

(Folytatás)

Ismeretessük meg most röviden a szlavóniai többi nemzetiségeket.

Van Szlavóniában négy kálvinista magyar falu, neveik Eszék tövében Rétfalu, beljebb Szt. László. Haraszi és Kórógy. E négy magyar falut, ha jól emlékszem, t. Csuthi Zsigmond ur ismertette az 1860-iki Napkeletben hosszasan, s így, kik e más kertjében virágzó rózsabokrainkat bővebben ismerni kívánják, vegyék maguknak a fáradságot a derék lelkész és író szépen festő sorait átolvasni; röviden csak annyit említek itt, hogy e négy falu példány a józan magyar fajnak mind szorgalom mind felvilágosodott gondolkodási mód tekintetében, s a benszülött öslakokat messze túlhaladja anyagi jólétben, a szellemi fölényt nem is említve, melyet már vallásszabadságuk is hoz magával. Annál is érdekesebb e négy protestáns helység létezése itt, mivel 1849-ig ők voltak az egyedüli protestáns földbirtokosok Szlavónia és Horvátországban, miután addig e két királyságban földdel birni protestánsnak nem volt megengedve.

De vannak egész Szlavóniában, s különösen Verőczemegyé, verőcei és therezováci v. vuchini kerületeiben számosan elszort magyar lakosok, többnyire Somogy és Fehérmegyei kőbéli kivándorlottak, kik csakhamar megtanulják a szlavóniai nyelvet, de nemzetiségüket el nem hagyják. A különbség a két faj közt merészen kitűnik, ha az ember csak futólag tekint is át felelő. — Mulat, és vendégeskedik a magyar itt is, de még hever a jó szerb „koma“, mikor ez már munkáján van. Kéményes ház, tiszta udvar jellemzi a magyar lakokat, s férfiak és nők magyar viselete. Ha egy szerb faluba két három magyar letelepszik, egy évtized leforgása alatt első gazdává növi ki magát, nem említve azt, hogy jó kenyeret eszik, s egész évben becsületesen él, míg a jó komák

*) Karafin, nagy boros üveg, palack, a kecmémi köznép által közönségesen használt szó.

egy füst alatt elköltik mindenüket, s azután elkódulgatnak veres-hagymán és sületlen kenyéren évnegyedekig. A magyar és szerb testvériesen megfér egymás mellett, míg a hová német telepszik, ott kész a vetélykedés. Maguk sem tudják miért, legalább sokan nem tudják, de a német faj iránt feltűnő ellenszenvvel viseltetik a délszláv, de főleg a szerb törzs. Mindenkit, ki nem magyar, svábnak hí, és példátlan káromkodási systemájával czifrán szidalmaz. Pedig a magyarság leginkább urasági eseléséből áll, mivel a szerb és sokacz egyiránt méltóságán alulinak tartja bérésnek beállani, s így a nép és uraságok közti tulfeszült viszonyról fogva gyűlölködésre elég ok volna.

A részint egyes falvakban, részint szétszórt telepekben lakó németsegről csak annyit mondhatok, hogy az minden jó és rossz tulajdonaival egyben tökéletesen hű magához Szlavóniában úgy, mint Magyarországon és Chinában.

Ezt mondhatom emancipált vagyis emancipálandó honfitársainkról is, azon kis megjegyzéssel, hogy talán még nagyobb számmal vannak a Dráván túl, mint innen.

Még mielőtt a társadalmi viszonyokra térnék át, hogy a népmertetés egészen ki legyen kerítve, egy eredeti fajról kívánok szólni, mely Magyarhon rónáin merőben ismeretlen, mert ott meg nem élhetne, s ezek a teknővájó oláhok, mert cigány elnevezést nem szenvednek magukon.

Láttál-e szives olvasóm Amerika ösvadonjaiban földputrikban lakó félmertelen indiánokat, vagyis indusokat, nehogy bizonyos tollas állattal cseréljék őket össze; ha láttál, akkor nem szükséged leírnom a mi oláhjainkat, ha nem láttál, utazz le a Dráva mentére, s tekints át a jókedvű emberek hazájába, Szlavóniába, s erdő közepe, mely még kulturát e földön nem ismert, országot szélén, folyam partján, falu-végeken találás csomókban, és szétszórtva putrikat, melyek félölnél nem magasabbak, s két négyszög ölnél nem terjedelmesebbek; belsejök sötét, miután világosság ott nem lehet, hol csak akkora az ajtó, mint a mekkorán egy ember bebujhat, s mint a mely elég tág arra, hogy a füst kiszállhasson rajta; némely putri mellé még egy kis ágfészerecke is van csinálva, s ebben egy malacocska rög, a család kincse és drágaköve; a putrik körül tűz lobog, s vén anyóka s mezeitelen purdék ülök körül; a vén asszony pipázik, s ha nincs dohányja, megfordítja a pipászarat, s vigasztalódik; az erdőben örökös kocogás hallatszik, szakadatlanul, mint a kovatóró gép morgása, — ott a szegény oláh izzad s fárad hatlanul dolgozik teknőjén vagy lapátjain; az anyóka nyugtalan, ha a napleáldozás közeleg, mert a „faluzó“ még nem jött meg, s vacsorát kellene főzni; — végre a sűrűség között kitűnik az izabellaszin-ruhájú alak, egyenes bátor tartással közeledik, s nem hajol meg a batyu dacára sem, melyet botra csavarva hoz hátán; bodor szénfekete haja röpked a vörös kendő alatt, mely hanyagul van fejeére kötve, a kláris gyöngysorok csillognak nyakán, mint hófehér fogai, piros ajkai közt s fekete szemei a szép szemöldök alatt. A purdék futnak anyjuk elé, a vén asszony pislan néz oda, s mintegy számítja magában a mai nap szerzeményét, de megelégedését a világról sem mutatja, nehogy elrontsa a „faluzó“ t. Megérkezik az végre, s kibontja kéregetése gyümölcseit; ezt az meg az adta; az Isten áldja meg a hetedik maradékát is, dörmögi rá a banya. A javát elteszik az „uram“nak, ebből majd jóízűt eszik, a többiből főznek, vagy inkább kotyvasztanak valamit. — Egyszerre elhangzik az utolsó baltaütés is, s nemsokára megjő az uram, háran hozva egy guzson a kész fehér teknőt, vagy lapátokat medenczékét, a mire fája akadt épen. Magas erős alak, fehér ingben és izabellaszin gatyában, födetlen nyakkal és fűvel, nem különben mezeitelen lábál; példátlan szép fekete fürtjei üstökön csomóba kanyarítvák, míg hátulról kétfelé lelőgnak, vagy inkább legöndörlenek vállaira, csillogva a rátévedő napsugár aranyában; sűrű, de nem nagy szakált, s kunkorodó bajuszt visel, a mokány pipa szábjában füstöl, s alig várja, hogy ledobhassa teknőjét, s purdét megismogathassa. Azután körülülök a tüzet, s oly boldogan költik el vacsorájukat, mint talán senki más e földhátán.

Az oláh jámbor pária, példás bocsúltságú; épen azért haragszunk, ha őket cigánynak nevezik. Egy időben erdőség között dolgozva, a szállásomul szolgált erdészlakban, műutazáson volt egy july teknővájó, családostól, az erdésznek privát munkát véve. Legényem ingerkedék vele s többek közt cigánynak találta nevezni, mire a Gyurka megharagudott, s mérgesen felel: „nem vagyog en cigán, cigán a ki lup, en ola vagyog“ — mire megdi-

csérem, s dohányt adván neki, kiengeszteltem Egy szép kis fia volt, kinek a sok éretlen uborka, s főleg a műutazás füsttelensége elrontá gyomrát, s nem tudott e fölötti bujában mit tenni. Kis-tanácssal szolgálván neki, a fiúcskát helyrehozta anyja, mit erővel megkivánt Gyurka hálalni: — „majd en csinállok valamit szip fabú,“ mondogatá. Na hát csinálj nekem egy kis mosdó-tálacska Gyurka. Erre néze Gyurka egy nagyot, s dörmög: „mosdo-tal, mosdo tal, mi a?“ — hát a mibe megmosdik az ember, mondám neki, mire megértvén a dolgot, nagy örömmel kiálta fel: „aha! pofat moso medencze! mar tudom.“ S Gyurka hiven szót tartott. Egyszer egy fiatal oláh jött hozzám, hogy kis gyermeke nagyon beteg, gyógyítsam meg. Nem vagyok én doktor, fiam Pista, én inzellér vagyok, hogy tudjam meggyógyítani fiacskádát? „Aj doktor, doktor, nem is doktor kell a Pistának, hanem jóféle duhan, a ki az ur pipajaba legyen, annak a jo bagoja, az a jó orvoság.“ Megvesztél, háromhetes gyerekek bagót adni be? — „No no no, csokolom a szivit, csak adja azt a jo bagot.“ S a legnarkotikusabb dohánylétől helyre jött a gyerek.

Az oláhok maguk között birót választanak, ha többen vannak egy csomóban, s annak föltétlen hatalma van felettük; annak itéletét szentnek tartják, s azért soha nem szorulnak községi vagy megyei előjárásra, a miben igen jó politikát követnek. Adó alól fel vannak mentve, s csak putrijokért fizetnek valami csekélységet az uradalmi pénztárakba. Lakaikat földbe vert fahasábok képezik, mely hasábokat földdel betapasztják, néha hagynak kis kéményt is neki, hogy a füst könnyebben szétoszolhasson. A sertés bálványozott állatuk, s a sertés előbb kap enni, mint bármely családtag. Vannak esetek, hogy az ily oláh, kinek nagy családja van, s már apjáról is maradt rá eldugott tallér, felviszi haláláig ezer, kétezer forint vagyonra is, sőt tudok oly esetet, hogy csak lázsiása volt 400 db. Mert a hol csak szert t hetnek rá, megveszik az ezüstöt, s kivált a két forintosokat, s dugják el a földbe. Átalában hosszú időt élő szép termetű nép, s a mily büszke a nő szép szemekre s fogaira, ép oly büszke a férfi gyönyörű hajára, melyet le nem vágna a világról sem, miután akkor öt nemzetsége szökevénynek tartaná. Hogy ez honnan ered, azt én nem tudom: tán ők maguk sem tudják. Míg a földön gyertyán- és hársfa lesz, addig az oláh is oláh lesz; hogy azután mi mesterséghez nyulnak, azt az Isten tudja, de kóborló cigány soha sem lesz belőlük, ezt bátran állíthatjuk.

(Folytatás következik.)

Miskolcz.

Hazánk ötvenkét megyéje közt Borsod előkelő helyet foglal el, nemcsak mint az anyatermészet különös szépségeiben és gazdagságaiban áldott föld; de a tiszta magyarság tekintetében is az első megyékhez bátran számítható.

Ennek nagyreményű fővárosát, Miskolcznak hű képét veszik itt olvasóink.

Vágyam: e várost látni, néhány év előtt teljesült. Épen midőn felséges uralkodónk, császári körútjában ide érkezett, s midőn ez ünnepélylyel egybekötött az itteni állandó magyar színház megnyitása, voltam szerencsés több napig itt időzve, nemcsak a várossal, de annak lelkes és hazafias közönségével is megismerkedni.

Miskolcz a szó teljes értelmében kellemes, s eléggé nagy magyar mező város. Vannak hazánkban szabad királyi városok is, melyek mind nagyságra, népességre kereskedelem és műveltségre nézve sokkal hátrább állanak. Oly jól esett látnom az itteni főbb utcákon az újabb izlésű csinos emeletes házakat, azt a sürgés-forgásbani élénkséget, mi csak nagyobb kereskedelemmel bíró városokban vehető észre, s valóban e környéken messze földet bejárhat az utas, míg ily virágzásnak indult csinos városra akad.

Fekvése egyike a legkellemesebbek közül; egyrészlől a jó bort termő szőlőhegyek által egy kies völgybe szorítva, melynek háttérén nyugatra a diósgyőri szőlőhegyek, s a rengeteg erdővel koszorúzott Bükk sötét-kék csoportozata tűnik fel; másfelől mindenféle gabonát bőven megtermő áldott rónasággal van környezve. E rónát ezüst szalagként a híres Sajó kigyózó hullámai hasítják keresztül.

Itt, a legjobb pontról igyekeztem e várost vázlatkönyvembe felvenni: hogy azt e lapok közönségének bemutassam, a város déli oldalán emelkedő „Avas“ nevű hegyről, honnan a legszebb kilátás mellett, nemcsak a házak nagy tömkelegét, de egyes utcáit, sőt kiválóbb házeit is jól ki lehet venni.

Alattunk balra, a hegy lejtőjén látjuk az avasi nagy és igen régi református templomot különálló hegyes tornyával (mely vizgázó-tornyul is szolgál) környezve a szép fákkal árnyazott regényes fekvésű temetővel; kissé jobbra a hegy tövében látszik a reformátusok lyceuma pizinyi tornyával. Mellette, a városon keresztül folyó, s több nagy malmot hajtó

„Szinva“ vizének sima tükreét veszszük észre, mely odább a házak sűrűségében elvész a vizsgáló szem elől. Jobbra, kissé beljebb, a város közepe táján az új nemzeti színház díszes épülete emelkedik ki alacsonyabb szomszédai közül, honnan halfelé vonulva egy szép házakkal díszlő utca látszik; a *főutca*, melyből a „korona“-vendéglő nagyszobájában csinos épülete válik, ki legjobban, miután az utca innesső részén az alacsonyabb házak nem veszik el tőle a kilátást. Ettől balra, épen az alattunk fekvő „*avasi*“ templom tetején túl látjuk a megye házáat udvarépületeivel. — Ezekon kívül még három nagyszobájú épület tűnik szemünkbe, ugyint a *minorita-tyák kolostora*, mely kéttornyú szép templomával valódi dísz a városnak; itt van a katolikus gymnasium is; ettől balra a *görög-nem-egyesültek* csinos sugár tornyu temploma, s alatta a reformatusok második, 1808-ban épült torony nélküli temploma.

A város ó és új részéből áll, de majdnem egészen összeforrt már vele az avasi hegy alatt fekvő *Mindszent* helység is, mely azonban külön tanács alatt a munkási püspök birtokához tartozik, az ide $\frac{3}{4}$ órányira eső regényes fekvésű „*tapolcazi fürdővel*“ együtt, mely a miskolczi műveltebb osztálynak kedvelt mulatóhelyül szolgál. A belváros utcái tágasak, nagyszobájúak, a külvárosokban szűkek, rendetlenek, azonkívül sárosak, különösen a *Szinva* és *Pecze* medrei körül. Házaik száma 4000-re megy; ezek a város belrészében csinosak, a főbb utcákon pedig nagyszobájú emelete-

élénkebb forgalmu piacza. Országos vására van öt, melyek közül a májusi a gyapju, az augusztusi és oktoberi a termények miatt, távolabb helyről is igen látogatott. — A miskolczi híres csizmadia- és vargaszín, mikben oly temédek árucikk van kitéve, valóban nagyszerű, s a török bazarokra emlékeztet.

A koronkint itt talált római régiségek azt engedik gyanítanunk, hogy a mai Miskolcz helyén, Attila bejövetelekor római telepnek kellett lenni. Nevének eredetét homály fedi. Béla király névtelen jegyzője tesz róla legelőször említést a XII-ik században, midőn Árpád vezér hadaival a Sajón, ott t. i., hol a Szinva belészakadt, átkelt, s egész a Tiszáig lenyult táborával egy hónapig mulatva e vidéken. Bunge vezérnek ajándékozta e földet, miről a névtelen jegyző ekép tesz említést: „És ott Árpád vezér Bors atyjának Bunge nagy darab földet adott, — a *Tapolca* (Tapolca) vizétől fogva *Souyon* (Sajó) vizéig; — mely föld most *Miskoucynek* (Miskolcznak) nevezetik, és adott neki egy várat, melynek neve *Geuru* (Győr), és ezen várat fia Boos, a maga várával, mely Borsodnak hivatik, egy vármegyét alkotta.“ — És így Árpád bejövetelekor Miskolcz hihetőleg valamely előkelő nemzetségtől kapta nevezetét, a mint hogy egy, 1236-ban kiadott oklevélben Bors gróf a Miskolcz nemzetség ivadékának mondatik.

Miskolcz fontossága és helyzeténél fogva a hazának majd minden viszontagságaiban osztozott. 1242-ben IV-ik Béla király alatt az ide közel eső Muhi puszta (hol később a már elpusztult Muhi nevű város építettett)

Miskolcz.

sek, cseréppel fedve; a külső részeken rendetlenek, többnyire nádfé lélek, miért a tűzvész igen gyakori.

Határának kiterjedése 13,000 hold. Földje többnyire gazdag termékenységi fekete, első osztályú; s Magyarhonban általán véve csaknem legszebb búzát terem. A földek legnagyobb részt jól vannak művelve, mert a lakosság alig egy negyedrészt kivételével, földműveléssel foglalkozik, habár a szőlőművelés is igen virágzó állapotban van, úgy hogy valószínű kincset bir Miskolcz szőlőhegyein, melyek a körülfekvő helyeken elterülve, Magyarország egyik legjobb minőségű borát termik.

Mielőtt e város történetének rövid vázlatára térnénk át, el nem mulaszthatjuk nevezetesebb egyleteit, intézeteit, társulatait gyárait stb. megemlíteni, melyek következők:

Tiszamelléki kölcsönös tűzkárterítő társulat. — Miskolcz takarékpénztár. — Rabdolgoztató intézet. — Kisdodóvó intézet. — Reviczky-magtár. (Alapította 1829-ben Gróf Reviczky Ádám, volt borsodmegyei főispán, 2000 pftal) Ebből a szűkölködőknek kamat mellett élelem kölcsönzötték. — Kereskedelmi társulat. — Kaszinó, szállása a színház-épületben. Polgárok egylete. — Izraeliták egylete. — Vándor mesterlegények egylete. — A város felső részén egy kőedénygyár. — Továbbá keményítőgyár, szeszgyár. Van kétkönyvnyomdája, három könyvkereskedése és minden másnemű kereskedése nagy számmal és élénk üzlettel. Gyógyszertára öt. — Van két piacza, t. i. a fő, hol szerdán és szombaton hetivásárok esnek; és a buzapiacz, tágas nagy térrel, mely a gabona kereskedésre nézve felső Magyarország leg-

a tatárokkal történt szerencsétlen sajói ütközet után, Miskolcz és a szomszéd diósgyőri vár egészen elpusztított. A tatárok azon völgyben ütöttek tábor, mely a diósgyőri vártól nem messze ma is tatár árkanak nevezetik. Ekkor a város lakóinak nagy része a Bükk rengeteg erdőibe menekült s csak a tatárok elvonulása után jöttek ismét elő rejtke helyeikből.

A XIII-ik század vége felé 1281-ben Ákos nemzetségből való Erne bán fia, István, birta Miskolczot Diósgyőrrel együtt, ki később Venczel és Robert Károly uralkodása alatt Magyarország nádora s Borsodmegye főispánja volt. Ezen István alapította a pálos barátok diósgyőri és szentléleki kolostorát, s nevével gyanitva, Miskolczon az avasi nagy templomot is ő építé, mi annyival inkább valószínű, mert később Zsigmond király egy oklevelében sz. István tiszteletére épített régi templomnak nevezi. Nem áll tehát azok véleménye, kik azt hiszik, hogy ezen egyházat a XVI. század közepe táján Magyarországon tanyázott csehek építették.

A XIV. században Miskolcz a Balog-nemzetségből származott Szécsyekre szállott, de e század közepén már Nagy Lajos királynak diósgyőri várához kapcsolott koronai tulajdona volt, ki azt hihetőleg csere útján tette magáévá. Tőle a miskolcziak nevezetes szabadalmakat nyertek, többek közt ugyanis a diósgyőri erdők épület- és tüzfű vágásra, mész és szénégetésre szabadon használhatták, mely kiváltságukat csak a múlt század végén 1755. vesztették el.

A XV-ik század elején Zsigmond király Miskolczot királyi várossá emelte (1405-ben), mit az okleveleken kívül a város sz. István képét ábrá-

zolt pecsétjének „*civitas*“ körirata is tanúsít. Ugyanő 1411-ben költ adománylevélben a Szinva jobb partján épült várost „*óvárosnak*“, a baloldali jóval később épült részt pedig „*újvárosnak*“ nevezi.

Hunyady Mátyás király 1461-ben személyesen jött Miskolczra az e vidéken garázdálkodó Komoróczy és Valgatta rablóvezérek kiirtására, a midőn is a diósgyőri várban mulatása alatt két szabadalmat adott ki, mely a miskolcziakat a diósgyőri várkapitány számára teendő munkáktól, fuvarozástól, és a minden köből bor után ugyanannak járt egy dénár fizetésétől menti fel. Budára visszatértekor ismét egy nevezetes szabadalommal jutalmazta a miskolcziakat, melylyel minden lehető adózástól, réven, vámon való fizetéstől menti fel őket, s mely számos utóda által is megerősített. — 1471-ben ujjlag meglátogatta Mátyás Miskolczot, s az egyházi bíróság alól felmenté annak lakóit.

A fennebbi kiváltságokon kívül pallosjogot is kaptak a miskolcziak Mária királynétól, I. Ulászló, II. Lajos, I. Ferdinánd, Rudolf, I. Leopold királyoktól, — Boesky István, Bethlen Gábor fejedelmektől — ugyszintén a háborus i lökben számos pártfogó-levelet — különösen Szobjeszky

déli fejedelem, Rákóczy Ferencz, Chernsek, Bossányiak s többen, kik nagyszobájú Guthi Ország Borbálának Török Ferencztől származott több leánya után nőágon bírták ez uradalmat. Legutoljára Haller György és Bethlen Kata fiától pörlötte vissza 1702-ben a királyi ügyész s azóta folyvást a korona birtokában van.

156-ban Miskolczon s a körülötte fekvő helyeken iszonyu nagy jég, és köves hullott alá, mely nemcsak a reménylett termést, de még a házakat is elpusztította. A levegőből ekkor lehullott emberfőnyi nagyságu kövek közül egy darab, mint természeti ritkaság az akkor uralkodott I. Ferdinánd királynak küldetett.

Borsodmegye és Miskolcz város levéltárában már a XVI. század második feléből léteznek a megyét és Miskolczot érdeklő régi irományok, jegyzőkönyvek, melyekben igen sok érdekes korismertető s történeti adat rejlik, de melyekből itt térhátány miatt, csak némely nevezetesebbet említhetünk.

1586-ban elfoglalván a törökök Eger várát, Miskolczot, és Diósgyőrt elpusztították, lakóikat nagyszobájú kioldózták, s a fennmaradtakat ezután még majdnem 100 évig sanyargatták. Legnagyobb öldöklés volt ekkor a

A fehéregyházi forrás.

lengyel királytól, s a hadvezérektől, melyeknek nagy részét látni lehet a megyei és városi levéltárakban.

1519-ben Bajnai Bot Endre bán, s utána özvegye bírá Miskolczot zálogban; ettől kiváltatván II. Lajos király neje Mária kezére jutott. A szerencsétlen mohácsi ütközet után erőhatalommal bírták: Zápolya Ján., Balassa Zsig., kit I. Ferdinánd király, miután pártjára állott, e birtokban 20 ezer magyar aranyforintért megerősített. Özvegye Fánscy Borbála, Miskolczot végrendeletileg I. Ferdinándnak hagyta, de utóbb Maximilián király ismét elzalogosította 1564-ben Perényi Gábornak 63 ezer forintért. Ennek halálával özvegye, Guthi Ország Ilonára szállott, ki magtalan levén, testvéreinek Borbálának, Enyingi Török Ferenczének hagyta. Ez hatalmas pártfogója s előmozdítója volt Miskolczon a reformationnak, s Hevessy Mihály prédikátor, ki a miskolcziakat legelső ismertette meg az új vallás tanaival, kedves embere volt. — Az avasi nagy templom 1554-ben került a reformatusok kezére s azóta folyvást birtokukban volt. Később midőn Bükk János hűvel együtt a reformatus vallásra tért, a Boldogasszony temploma is az ő birtokukba jutott, mely azonban, később ismét a kath. híveké lett.

Miskolcz későbbi urai és birtokosai következők voltak: Homonnai Drugeth István, Bedegi Nyáriak, Wesselényi István, Kemény János az er-

diósgyőri Kómása nevű hegyen, tul az ugynevezett „*kék mezőn*“ hol a cserfák alatt ma is több sirhalom látható.

1642-ben Borsodmegye is meghivatik idősb Rákóczy György által, ifjabb Rákóczy Györgynek Báthory Zsófiával kötött házassági ünnepélyére.

1672-ben Miskolczot iszonyu tűzvész pusztította, miről többi közt így ír az akkori jegyzőkönyv: „A szertelen való égés miatt kised gyermekek, szopósak és élemdöött emberek is utcákon megégték, és a lakosoknak is többnyire minden javok.“

1675-ben Miskolcz város Rákóczy Ferencz fejedelemtől 2800 forintért 4 helységet vett meg: ugyint: Arnótot, Felső-Zsolczát, Besenyőt és Kecsenyét, minden hozzá tartozókkal. Mindez nagy jövedelmet hozott a városnak, s mikor estek ki kezéből, nem tudni.

1678-ban Tökölly Imre 20,000 főnyi hadával közeledett Miskolcz felé, s a városra kemény sarcozt vetett, s a követségbe küldött bírót meglőtték. 1679-ben roppant dögvész uralkodott.

1685-ben Schultz, Mercy, Heister, Caprara, gr. Barkóczy és Balassa, császári hadvezérek seregeikkel Miskolcz felé vonulván, a várostól tömérdek élénk, szert, sok fuvert követeltek, s majd minden marháját elhajtaták,

tól aljáról nyúló tárna (Stollen), mely a gáznak szabad folyását nyitja, a Gueva Úpas veszélyes hatását megszüntethetné, a nélkül, hogy ezáltal a környék levegője megromlana, mert e különben halálos gázt, ha közönséges léggel keverjük meg, minden ártalom nélkül szivhatjuk be.

Történelmi kalászatok.

Irta Lehoczky Tivadar.

(Folytatás.)

XX.

Árszabályozás 1698-ban Ugocsamegyében.

Ugylátszik a „jó régi” világban hazánkban a hatóság arról is gondoskodott, hogy a vevő és emésztő közönség ne legyen, mint most, az eladó iparosok önkényének alávetve, hanem a megszabott árucikké közül válogathassa ki magának azokat, melyek mind izlés mind tartósságra nézve tetszésének leginkább megfeleltek; ez intézkedés, míg egyrészt a vevő biztositást, másrészt a kézműves iparkodásra ösztönöz, készletét 6t társaival versenyt halad. Az ugocsamegyei 1698. márt. 22. tartott közgyűlés eképen határozta meg az egyes árucikké értéket.

„Egy nagy szekér-szén 2 ft. kisebb 1 ft., egy szekér szalma 30 denar, 1 köböl zab 1 ft., buza 2 ft., tengeri 1 ft. 60 d., rozs 1 ft. 20 d., árpa 1 ft. 60 d., lencse 2 ft. 40 d., bab 2 ft., marhahus fontja 3 d., rozszab 2 d., sertés 6 d., bárányus 2 d., Vaj font 34 d., méz 34 d., pulyka hím 75 d., nőstény 50 d., lud 24 d., tyúk 9 d., csirke 6 kisebb 3 d., kacsa 12 d., malacz 12 d., 6 tojás 3 d., hal fontja 6 d., tiszántuli bor itezsü 9 d., szőlősi bor 15 d., salánki 12 d., borezet 9 d., almaecet 4 d., aszsubor 50 d., pálinka 24 d., ser 3 d., 1 ökörbőr 4 ft. kidolgozva 5 ft., nyerslőbőr 3 ft., kidolg. 3 ft. 75 d., borjubőr 1 ft. kidolg. 1 ft. 30 d., báránybőr kidolg. 36 d., nyers 33 d., Nagy karmazsinbőr 3 ft. 60 d., Nagykordován 1 ft. 80 d., Szattyán 90 d., farkasbőr 1 ft. 50 d., szép nyestbőr 2 ft. 50 d., Karmazsin férfi csizma 2 ft. 50 d., női csizma 2 ft., kordován férfi csizma 1 ft. 80 d., kisebb 1 ft. 50 d., női nagyobb 1 ft. 30 d., kisebb 1 ft. 20 d., szattyán férfi csizma 1 ft., kisebb 75 d., női 66 d., borju bőri férfi csizma 90 d., női 60., 1 Guba 1 ft. 80 d., kisebb 1 ft. 20 d., legkisebb 60 d., szür nadrág 1 ft. 50 d., — 1 ft. 20 dr., 1 ft. legkisebb 75 d., egy pár lőszerszám 3 ft., farhámval együtt 6 ft., heveder 72 d., Kantár 60 d., szügyelő 36 d., kisebb 24 d., ostor 6 denár.”
Jegyzés: A ki drágábban árulna, annak pórtékát elkoboztatnak s a vett árt kétszeresen tartozik visszaadni. Jó volna most is oly olesó világot élni.

XXI.

Lónyai — Jakczy család.

Nagy Iván az 6 „Magyarország családai” című művében a híres és ősrégi Lónyai családot eredetileg a Keme nemzetségből származtatja; s leírásában egy betűvel sem érinti azt, hogy a Lónyaiak egyik ága az erdélyi Jakczy családdal rokonságot volt.

En szerencsés levén a báró Perényi család nagyszőlősi, régi eredeti oklevelekben valóban gazdag levéltárában közelebb buvárkodni, ott a többi közt egy régi, mint kihívethet, a XVI. század elején kelt iratra akadtam, mely a Lónyai — Jakczy családra vonatkozik s melyet hű másolatban közölni annál érdekesebbnek tartok, minthogy ez irat ekkor ismeretlen lehet. Az iromány az:

Kivülről: „Lónyai — Jakczy család. Lonnjaj Sidmond *) Vr keoldotte Jakczy Geneologia.

Jakczy Anna (Báthori Kátha.)
Báthori Elekné
Jakczy Mihály
Jakczy Boldizsár
Jakczy András.

„Azt állattja Lonnjaj Sidmond Vr hogy az Jakczjak kéth fele zakattanak, egyik része szilagyban wdjanot valo jozagokban, az másik rész kj ercolenob volt Ide Beregh Vármegyében Kaszonba és keoreol valo Jozagokban zallottanak, mely Jakczj Agból valo, az Hadnadj János fia.”

Az igaz, hogy e sorok nagy és határozott vilárosságot nem derítenek; de mégis némi fényugárt nyújthatnak a család régi múltjára nézve.

Vegyes jegyzetek.

Közli Dr. Bardecz Lajos.

A tigris félelme az egértől. A tigrisnek az egértől sajátos félelméről Hall kapitány következő érdekes példát közöl. Kelentindiában egy erőteljes tigris, mely egy szoba nagyságú kalitkában lakott, és naponként egy juhott emésztett fel, ha kalitkájába egér bocsátott, attól úgy megfélemlített, és felindult, hogy egy ugrással a kalitka ellenkező szögletébe távozott és ott megvonta magát. Ha az egér hozzá közelített, ágaskodni kezdett a szögletben, és merev helyzetében a félelem miatt reszkette, vagy ordítva, addig maradt, míg a kis egér szánalomból el nem távolítottott előle.

*) Lónyai Sidmond szül. 1528. Atyja István, anyja Báthori Kata volt.

A bambusz nád gyors növése. A kalkuttai fűvészkertben a bambusz nád gyors növéseinek kitudására nézve vizsgálatokat tettek. A vizsgálat egész június hónapra kiterjesztették, és a növény minden reggel és este feljegyezve lett. Az eredmény az volt, hogy a figyelemmel kísért nád, 30 nap alatt 25 lábat és 9 hüvelyket nőtt. Ebből 159¹/₄ hüvelyk a nappali, 179¹/₄ hüvelyk pedig az éjjeli növése esik. — Egy másik Chatsworthban feljegyzett példa még ennél is gyorsabb növése mutat. Itt tudniillik egy bambusz nád augusztus 19-dikén kelt ki csirájából, és 42 nap alatt 42 láb magasra nőtt, miből minden órára fél hüvelyk esik.

Élelmiszer puszta utazók számára. A nagy karavánoknak, — beszéli Smith Ashbet, — melyek Texas roppant sivatagait beutazzák, élelem hiánya miatt sokat kellett szenvedniük. E bajon oly élelmi szer feltalálása által lett segítve, mely sulyra és terjedelmre nézve a lehető legcsekélyebb, és mégis a lehető legtöbb táperőt egyesíti magában. E tápszer husból, lisztből és vízből készül. A hus gőz segítségével 12—15 óráig főzetik, az ekép nyert kásaállományhoz liszt elegyítetik, tizenkét részre egy rész, és aztán kétszersült alakú darabokra felosztva, megszárittatik. Ezen élelem, minthogy benne so nincs, a nedvességet nem veszi magába, nem pusztesedik és a varok ellen is biztosítva van. Mily soká el lehet tartani tanúsítja azon körülmény, hogy vele Új-Yorkból Chinába és onnan visszautaztak, és e hosszú idő alatt értékeiből semmit sem vesztett; tizenkét hónapig az egy tarisznyában tartották anélkül, hogy megromlott volna vagy valami változást szenvedett volna. — Sóval és forralással igen jó levest lehet készíteni belőle, mely olyan izzalt, mintha friss husból főtt volna. Tíz lattal egy ember egész napon át beéri. E jeles találmány lehetségessé teszi, hogy az ember a roppant kiterjedésű sivatagokat élelmi gondok gyötrése nélkül beutazzassa.

Két egyiptomi mumia megvizsgálása. Czermák urnak a prágai élettani intézetben alkalmat volt két egyiptomi mumia megvizsgálására. A nagyobbik még tökéletesen bepótlázva, a kisebbik egy részét kibontva, összetöredezve és általában véve hiányos állapotban volt. Mindkettőt teljesen kibontatván, kitűnt, hogy a nagyobbik egy megnőtt nőszemély, a másik pedig egy 15 év körül levő gyermek teste volt. A begöngyölésre igen sok szövét használtattott fel. A nagyobbik testről lefejtett takaró mennyiségéből ítélve, Czermák ur Sieber utazó azon állítását, hogy egy mumia begöngyölésére 500—4000 rőf szövét is felhasználott, nem tartja tulságosnak. Mindenik láb, mindegyik kar, sőt mindenik ujj külön be volt takargatva. A test üregében talált anyagok szerint ítélve, a két mumia különböző módon volt bebalzsamozva. A gyermek testében nem találtakott egyéb, mint egy salak alakú likacsos tömeg, mely izzó platinalézben elpárologott, egy kevés salakmaradékot hagyván hátra. Ez nyilván a belső részek helyett tétetett a hasüregbe. A női mumia mellüregé majdnem egészen üresen találtakott ugyan, de a hasüregben egy összegöngyölt és gyantával beöntött csomó volt, melyben a belső részek és a jobb láb talpának felbőre vala feltalálható. A bal láb talpának felbőre kétségkívül a belső részek között volt, a hasüregben, de nem vizsgálhattott meg. A tudós buvár nagyító üveg segítségével a mumiak egyes részeit is gondosan megvizsgálta és úgy találta, hogy a szerves alakok a mumiákban sokkal tökéletesebben meg vannak tartva, mint azt eddig hittük.

Mennyire megszaporodhatnak a patkányok. A patkányok ott, hol enni-valót találnak, ha nem pusztítottak rendszeren, roppant módon megszaporodhatnak. A nőstények évenként 5-ször 6-szor kölykeznek, és többnyire tizenkettőt, sőt ha a jól élnek, még többet is; s így egy pár, egy év alatt 60—70 tagból álló családot képes alapítani. Ha össze akaróknak számítani azon maradékokat is, melyek az év végeig a fiatal kölykektől származnak, egy légióra menne az egy pár patkány törzstől egy év alatt származó maradékok száma. E tekintetben egy hivatalos jelentés, mely a francia kormányzóhoz a végből intéztetett, hogy a montfauconi lövőgőzsin Párisból távolabb tétesék, érdekes adatokat foglal magában. E vágószin áttételére nézve legnagyobb akadály amiatti aggodalom volt, hogy a szomszédságot nagy csapás fogná érni, ha e falánk állatoktól a megszokott eledel egyszerűen megvonatnék. Néha egy nap 35 ló is megöletett, s e töménytelen holttesteknek másnap reggel csak csontjai valának láthatók, a húst a patkányok egy éjen mind felfemésztették. A vágószobák egyikében, alól a falon lyukak vannak, melyeken a patkányok be- és kijárhatnak. A vágómester egy éjjelkor legényét magamellé vette, a lyukakat kívülről szép csendesen betömött, s egyik kezében lámpát, a másikban pedig egy botot tartva, bementek a szobába. Atalány öldösés keletkezett, s egy ütés sem történt hiába; mert egy patkány mindenikre elesett. Az egy éjen agyonvert patkányok száma 2650-re rugott. Négy hasonló vadászat alatt 9101, és egy hónap alatt, néhány félbeszakítást is ideszámítva, 16,000 patkányt pusztítottak el. És ezen egy vágószoba még csak huszadrészt sem képezi az egész vágószinnek, melyben naponként lovak hevernek ide s tova. E pusztító állatok a közel fekvő földeken tengeri-nyul módra furdaltak üregeket maguknak, és minden közel fekvő dombot annyira aláástak, hogy a föld néha beszakad, s az üregek belső alkatása látható. A vágószin közelében fekvő földeken természetesen nem találtakott mindnyájan helyet, mindfogyva egy rész a távolabbi mezőkre telepedett le, és innen világosan láthatók a csapások, melyek a szántóföldeken keresztül, egyenesen a vágószinbe vezetnek.

Vasárnapi Ujság 41-ik számához 1862.

TÁRHÁZ.

Levelék a londoni kiállításról.

XVII.

London, sept. 25-én.

Tartalom: Valami az órákról. — A világ legjobb chronometrumai.

Majd minden ember, zsebében órát hordoz már; némelyek igen jó órával dicsekednek, mely sohasem jó ki a rendes kerékvágásból s ha hóbába egy-két órával később huzzák is föl, nem confundáltatja magát, hanem példás hűséggel, be nem várva az igazítást, tovább halad. El sem gondolná pedig e szerszám gazdája, hogy időmérője néhány meridianussal odább, megzavarodik, és megáll. Vajmi nagy ritkaság a jó óra, bár ennek szerkezetét illetőleg meglehetősen sokan állnak már a tökéletességnek. Erről ugyan a kiállításani körsétánk nem győzhet meg, mert arra, hogy chronometrumot kipróbáljunk, legalább is fél évig kellene azt mindenféle időjárás szeszélyeknek és temperaturáknak kitennünk. — De a greenwichi, genfi és neufchâtel, valamint egyéb csillagdáknak, vagy más államok intézeteiben, külön osztályok léteznek a chronometrumok megpróbálására.

Greenwichben „Chronometer-Room” azaz: chronometer-szoba a neve és ide küldik minden évrök 3 első hétéfőjén Angolország legjobb órási chronometronaik, hogy azokat megvizsgáltsák és megpróbáltassák. A próba-idő csaknem egy egész évig tart és két hivatalnok van megbízva az órák fölhasználásával s az időkülönbség napról napra följegyzésével. A legjobbak a hajóhad számára vétetnek meg, és készítőik ezenfölül még tisztelt díjban is részesülnek. Az ezeket jószágban megközelítő órák mesterei megtisztelő okirat által tüntetnek ki, mely számukra a világ valamennyi kalmár-hajójának gazdáját szerzi meg vevőül.

Szakférfiu minden nehézség nélkül juthat be a greenwichi observatorjumba, hogy a chronometer-roomot s még sok egyebet tekinthessen meg. Erdemes megtenni érte az utat. Ezen ódon csillagdában, — mely tudomás szerint az első meridianust zár alatt tartja, s melyek teraszjáról főségek ki-látás nyílik Londonra és a Themzére, — keresendő a chronometer-room. Ez közép nagyságú főökkel ellátott szoba, melyekben nagy és kis chronometrumok versenyt ketyegnek egymással. A beadásukat közvetlenül követő hónapokban a temperatura szeszélyeinek tétetnek ki, mely, a jó ég tudja, itt Londonban a legváltozóbb, bár nem sürűn váltakoznak benne a forróság és fagy végletei. Ha ezen inas-hónapok lefolytak, melyek alatt minden legcsekélyebb kihágás, minden szélesség, és mulasztás jegyzőkönyvileg megrovatik, kezdődnek a vándor-hónapok az északi és déli sarkpont között.

Ez következőképp történik:

A szoba közepében természetes kályha állittatik föl, mely tetszés szerint egyiptomi vagy indiai hévmértékre fűtethetik. E kályhára sorjában tétetnek le a chronometrumok, hol ugyszólván megsűttenek, hogy meggyőződhessek a vizsgáló, bizottmány, vajjon kifogják-e állni az aequator forróságát, vitézül viselendik-e magukat az afrikai nap sugar-dárdái alatt, ha egyszer úgy akaró a sors, hogy Ceylon magaslatain jelöljék az időt. Öröm és besület, annak osztályrésze, melyek derekasan mentek át a tűzporban, pedig csak fele utján vannak a dícsőség felé. A szegény teremtesek ezután a tropicus létkör, északrak egyáltalán masiroznak. A rut süttökemencze, mely májusban és júniusban oly kegyetlenül fűtött be nekik, eltávolittatik és helyébe jéggel töltött teknők és kádak hozatnak be, mely jég közé galddul még só és salmiac is van vegyítve, hogy csak jó hideg legyen. Ezen a jég azután a chronometrumok egy darabig a fagypróban mennek keresztül és ismét hiven és pontosan igtatják a conduit-lisztába, egyike vagy másika ez óráknak, hány másodpercczel hagyta magát eltántoritani a helyes idő-utrol.

Ez fölötte kegyetlenek és kihívónak látszik. Mi szegény és közönséges emberfiak beérjük vele, ha csak meg nem áll zseboránk; és a ki nagyon gondos és pontos, sohasem teszi le azt éjszakának idején a mosdóasztal márványlapjára, vagy a meleg kályhalemezre, hanem inkább párnája alá dugja, hogy változatlan mérsékelt temperaturának örvendjen. Ha az ily előrelátó eljárás mellett néhány percczel késik is, vagy siet, szerény igényű ember megelőgszik vele és van is oka rá.

Fájdalom azonban, vannak e földön oly hatalmas és határtalan kiterjedésű égaljak, hol még a párna alatt sem lehet mérsékelt hőponton előállítani. Ha p. o. Madagaszkárból Kalkuttába vitorlázol és a ceyloni magaslat utját nyár derekán teszed meg: ilyenkor hajód inkább sütökemenczéhez hasonlít, mely tojások kiköltésére alkalmas, mint, hogy emberi lakásul szolgáljon.

Az ily tikkasztó forróság alatt az agy egy kitágul a koponyában, hogy az erek hatalmas lüktetéssel ütődnek a csontfalakhoz. Minden tágul és megnyulik, mi csak erre képes: a fa, a fém és folyadék.

Az északi sarkon más nemű veszélyek fenyegetőznek. Több év előtt volt alkalmam látni azon hajók egyikét, melyek Belcher parancsnoksága alatt küldettek ki, Sir John Franklin nyomainak fölfedezésére, és midőn annak, az északi sark hidegének megvilésítésére történt kikészítését és az erre vonatkozó egyéb elővigyázatokat láttam, nagyobb respectust éreztem magamban az északi fagy iránt, mint a melyet az utleírások és czethalászatok gerjesztettek bennem eddig.

A hajó kívül-belől külön gerendázattal volt ellátva, hogy a jégzajtól oly laposra ne nyomassék, mint az ugynevezett színházi összecsapható (claque) kalap.

Az alsó hajóürben roppant kemence fűlt, mely a hajót, az ezen minden irányban keresztülhuzódó öblös csövek által fűtö. Az ily csövek csaknem minden ágy alatt vonultak el.

Bekest, bundát és flanelt oly bőségben hoztak magukkal, mintha az északi sarkot magát akarták volna ótalmazni a megfagyástól. Rumos hordó meg anyni volt, hogy leitathták volna vele a világ minden emberét és elefántját; minden vasrud gondosan volt borbé varrva, mert az északi sark vidékén ép oly veszedelmes a vas, mintha csak izzó volna.

Ez a chronometrumokat, hogyan óvták meg?

Ezen az egy hajón, ha jól emlékszem, harmincz volt együtt, mind a legjelesebbekből. Harmincz darab jó, megpróbált hajó-chronometrum, jó darab pénzbe került, de kevesebbet utra vinni nem látszott tanácsosnak. Nem tudhatták, mind meg fogja-e állni az erős próbát és ott fenn azoktól az udvariatián főkáktól nem lehet megtudni hány az óra.

Ez okból volt tehát a harmincz chronometrum a hajó közepébe, hol legnagyobb volt a meleg, lerakva. Szépen egymást mellett feküdtek lapos ládikákban, melyek fűrészparral voltak kibélelve; és azon szobába, melyben e ládikák álltak, erősen fűtött csövek szolgáltak be és egy ember külön volt odaállítva, hogy vigyázzon, és számíton, jegyezzen és gondját viselje az óráknak.

Két év letelte után hajónk ismét kikötött Európában.

Külső tolettte kissé össze volt kuszálva, már ezt be kell vallani — máskülönbén legénységgestől a legkívánatosabb jólétnek örvendett. A hajó-kötelek összeköcsösodva, a tiszték egyenruhája szétfoszolva, Sir John Franklinnak nyoma sem, a rumnak még kevésbé és a 30 chronometrum?... Kettő kivételével mind áldozatul esett a climának.

Csak kettő állta meg a fagyot és nem szenvedett legkisebb kárt sem, ezenkívül még a kapitány zseborája is vitézül viselte magát, mely nem volt ugyan chronometer, hanem chronometer-compensatióval bírt. — Dr. Tükés.

Vidéki közlemények.

Alsó-Szuha, sept. 27. (Látogatás az aggteleki barlangban Reményi-vel.) Az aggteleki barlangra sept. 25-ike emlékezetes nap volt.

Ugyanis, nagy hegedűművésznök, Reményi Ede, mélt. báró Vay Alajos urral, kinek pár nap óta vendége, s ennek szép reményű fiaival, megjelent Aggteleken, miről néhány szárazvölgyi lelkes és tanító előre értesülve, szintén eljöttek, s délelőtti 11 órakor 32 egyénből álló társaság indult a barlangba; s az ó ág végéfelé eljutott egy nagy, templomszerű üregbe, mely Reményi-teremnek neveztetett el. — Ott az ünnepelet művészt lelkesülten üdvözölte a barlang mostani bérője, Szepessy Gusztáv s kéré: lenne szives ezt hegedűjével felszentelni. A derek művész örömmel ráállt, s egy a természet hatalmas alkotója által formált szinpadszerű téres emelvényre föllépett, s kezébe vevén hegedűjét, a Szózatot s a Rákóczy-indulót valódi lelkesüléssel játszotta el.

E teremben, báró Vay Alajos ur megrendelése folytán, felirattal fog örökíttetni e nap emléke.

E teremből, a zene varázs hangjaitól elbájolt társaság az új ágba zárandokolt. — Nem czélom leírni a természet bámulásra méltó alakításait, melyeknek itt szemléltői voltunk, — elegen irtak már ezekről; — csak azt kell még kiemelnem, hogy midőn az ugynevezett Olympus alá értünk, s azt a lelkes rendező Szepessy Gusztáv görög tűzzel kivilágította: Reményink el lón ragadtatva, s művészi lelkesüléssel mondá, hogy járt Európa nagy részében, járt Amerikában, de ennél nagyobb szerűt, ennél felségesebbet még nem látott!

Sajnos dolg, hogy főuraink közül nem siet mindenki a természet e nagyszerű templomába! — akkor, nemsokára, bizonyosan kevesebb fíradással s életveszélylyel lehetne mindazt élvezni, a mit mi élveztünk; mert hogy hőlgyeiket is bevezethessék a természet ezen óriási templomába, — természetesen, hogy mindent elkövetnének az akadályok elhárítására s az utak járhatóbbakká tételére.

Végül az ugynevezett váci-utczán keresztül, a Plutó orgonájához értünk, hol csepegők-harangzugások közt eldalolván egy pár magyar dalt, visszafelé indult a társaság.

Reményi 26-kára költő-barátjához Tompa Mihályhoz ígérkezett Hamvára, s bizonyosan emlékezetessé tevő e napot Hamvára nézve. 27-én Putnokon hangversenyt adand, hová elrándulnak, csodálni a nagy művészt, kit Isten sokáig éltesen nemzetünk dícsőségére! — M. J.

Verőcze (Nógrádban), október 7. (Szüret; szerencsétlenség a must-szén-sav és a mozdony által.) Szüretünk jó formán be van fejezve. Borunk minőség és mennyisége nézve mérkőzik a múlt évi természéssel, de ára bizonyosan csekély lesz, mert mindenfelől sok termett, és a kivitelhez sincs nagy reménység, s így — akarva nemakarva — nagy részét pinczékbe fogjuk temetni; de vajjon nem lesz-e az legszerencsésebb, a ki minél többet eltehet belőle? Először azért: mivel minősége igen jó, s másodsor: mivel a rendkívüli

nagy szárazság a szőlőket bizonyosan meg fogja rongálni, és így aligha sokáig nem leszünk kénytelenek ismét jó és bő szüret után várni? — a kilátás tehát inkább azok részén van, kik az idej jó termés nem kénytelenek potom áron elvesztgetni. — Különös, hogy az idén a must csak néhány napos korában kezd forni, de midőn ezen stadiumát eléri, egyszerre nagy erőt fejt ki, s így igen veszélyes azokra nézve, kik szorult pinczékbe rakják. Legközelebb Vác szomszédságában létező csörgi szőlők alatt, hol a szomszéd községbeliek is bírnak szőlők- és pinczékkel, történt: hogy este-felé négy szőlő lakos ment ki, a lerakott új bort kóstolni; odaérvén, egy öreg ember lemegy a szivóval, hogy majd ő hoz fel, de mivel sokáig elmaradt, fia ment utána, és látja, hogy apja a földön fekszik, hirtelen berohan, hogy őt kihozza, de azon is azon erő által földre hull; ekkor a harmadik megy be, és szintén ki akarja a többit segíteni, de a fojtó gőz ezt is legyőzi, végre a negyedik már óvatosan máskibé, de ez sem szabadulhatott ki többé — így mind a négy odaveszett; másnap csaklák segítségével hurcoltak őket ki, de életre hozni már egyiket sem lehetett.

Határunkban pedig mult hetén egy vasuti munkás csákányát az út közepén feledé, mi csak akkor jutott észébe, midőn a sebes vonat már közlekedik; minthogy az ily hanyagsáért büntetés van kiszabva, ezt kikerülendő, a csákányt ki akarta ragadni, de a mozdony reménytelenül hirtelen odaérkezett, s úgy pofon csapta, hogy közel 20 lépésre ugrott; a segítségére érkezettek már nem valának képesek őt életre hozni. — Ezen egyén kiszolgált katoná volt, ki a legközelebbi olasz háboruban is résztvett. — A. J.

Irodalom és művészet.

+ (Jókai Mór „Politikai divatok”) című regényének első füzeté Emich G. kiadóhivatalában megjelent. Előfizetési ára a 12, két hetenkint megjelenő füzetnek helyben 5 ft. 50 kr.; bérmentes postaküldéssel 6 ft. Előfizetési Emich Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, barátok-tere, 7-ik sz. 1-ső emelet. E munkát közkezdességű írónk maga adja ki. Annál nagyobb az ok a tömeges pártolásra. E munkát különben ajánlanunk sem szükség; Jókai neve a legnagyobb ajánlat.

** (Egy régi pályázati híradás) emléket felelissítjük. A buda-pesti orosegyet két év előtt 250 aranyas pályakérdést tűzött ki avégre, hogy irassék le hazánkban valamely tájék egészségi viszonya. Határidő 1862. dec. 15-ke. Eddig csak egy pályamű érkezett: „Erdély aranyvidéke.”

+ Megjelent a „Szépművészeti Csarnok” első száma. Hozza Schumann Robert arcképet, egy rajnamelékli tájképet, egy fellah-lak rajzát és egy a Tiszaparton álló lányok csoportját. Pompától egy gyönyörű költeményt. Pálffy Albertől beszélt, Börneől fordítványt. Kiállítás a jó, képei a mutatvány-számbelieknél csinosabbak.

** (Vahot Imre „Napkeletje”) pártolás hiánya miatt ismét megszünt. ** (Az „Új nemzedék” első száma) szintén megjelent, s ujdonsági rovata kivételével, a mutatványszámmal azonos. Különböző tartalma érdekes és változatos, kiállítás pedig szép.

** („Politikai kérdések és tanulmányok”) cím alatt Márton Ferenc egy kötet politikai munkát adott ki Aradon „Kunágoti”-tól. Ára 1 ft. 50 kr. + (Az „erdélyi lapok”) X-ik füzeté Wagner Károly szerkesztése mellett megjött, érdekes tartalommal.

Egyház és iskola.

+ (Görffy László) cím. püspök s n.-váradi nagy prépost e hó 5-ikén áldozására szentelteszték 50-ik évnapját ünneplendi.

+ (Ábray Károly) volt szatmári ref. gymnas. tanár, H.-M.-Vásárhelyre tanáruvá választott.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

+ (Az országos termény-kiállítás) rendezése a muzeum termeiben megkezdett; az ország minden részéből érkeznek már gyümölcs-és terménymutatványok. A megnyitás napja november elsején déli 12 órakor történik. A kiállítás jóvédelme hazai czélokra fordítatik, t. i. 1/3 a muzeum kerté, 1/3 a népszínházé, 1/3 a magyar gyümölcs-rajzoltató vállalaté leendő.

** (Az első magyar kertészgazdasági ügynökségtől tudjuk), hogy a gyapot-magot nem a „m. kertészeti társulat”, mint a „M. S.”-ban Salamon L. hazánk fia írja, hanem Dunlop ur szives ajándoka folytán, „az első magyar kertészgazdasági ügynökség” (Pest, József-tér 14. sz.) osztotta szét, hol az ország minden részéből beérkezett magyar gyapot-mutatványok szemlélhetők.

+ (Kertész Tódor) szép kereskedésének a törvényszék megengedte, ügyei rendbehozataláig, a színházter sarkán levő diszes norinbergai és diszmű kereskedése megnyithatását. Ennek annyival inkább örülünk, mert az említett czég nem saját hibája miatt esett zavarba.

** (A debreczeni lövészeny) alkalmával f. hó 6-án az 500 forintos díjat gr. Bethlen Sándor, — a 100 arany díjat gr. Pálffy Pál, az ostordíjat Draveczky Aurel és egy második 500 ftos díjat Semsey nyerték el.

+ (Az országos kertészeti társulatnak) e hó 5—7 napján Kanizsán rendezett kiállításának tárgyjegyzékét küldték be hozzánk, mely mutatja, hogy a kanizsai kiállításban gyümölcsök s termények igen szépen voltak képviselve.

Közintézetek, egyletek.

+ (A magyar tud. akadémia) hétfői ülésében befejezésül a titkár fölolvasta Magyar László levelét, mult évi dec. 25-ről, melyben levelező taggá

megválasztásáért köszönetet mond és kijelenti, hogy uti vázlatainak második s harmadik kötetét is meg fogja küldeni az Akademiának. Vámbéry Teheranból értesíti az akademiát, hogy jul. 12-én szerencsésen megérkezett oda, de utazását a Dost Mohameddel kitört harcz miatt nem folytathatja.

** (Egy Nagy-Szombaton alakítandó árvaházra) Mayer, ottani elhunyt polgár 10,000 ftoft hagyományozott, melyben keresztény gyermekek vallás-különbőség nélkül ápolatassanak. Ez intézetet már megnyitották.

Mi ujság?

** (A budapesti lánchíd jegyosztóinak) gorombasága ellen általános a panasza. Ez emberek garázdálkodása a régi fiakkereket is föllülmulja, s a közönségre annál kényelmetlenebb, mert a Buda s Pest közt közlekedő népek a velők érintkezést kikerülni épen lehetetlen. Nemcsak a köznép, hanem tisztességes emberek is ki vannak megtámadásaink véte, mint legközelebb egy ily esetben a pesti oldalon szemtanúi valánk. A lánchíd-igazgatóság becsülete kívánja, hogy minden csocseléket ne fogadjon szolgálatába. E bajnak orvoslását az inspector Viszkidenszky ur loyaltitásától megvárjuk.

** (Marossy János ur) Kisbéről egy szép poharat küldött szerkesztőségünkhez átadás végett a nemzeti muzeum számára. E pohár gr. Batthyányi Kázmér elárverezett, ingóságai közül való, s a rajta levő alakok, ökörféjek, szekerék, kard, nyilak, régiségére engednek következtetni. Az ajándékozónak az átadásig is küldjük köszönetünket.

** (Az ismert jogász-műkedvelők) jótékony czélokra kéthavi időközönként 5 előadást akarnak tartani. Az öt előadás elsje, a kir. egyetemen léte-sülendő „Irodalmi-kör” javára fog tartatni e hó végén. A műkedvelők, csupa ily, eddig még színe nem került, részint eredeti, részint fordított darabokat szándékoznak előadni.

** (Vakmerő tolvaj.) Budán, a vár egyik bástyájára néző háznál, okt. 1-re virradóra, éjjel egy tolvaj az ablakot betörtte. Ezen, s az inas szobáján keresztül a gazda hálótermébe hatolt, hol ketten is aludtak, s órák, ruhát, pipákat összeszedve ellillant. Tanuság, hogy az ablakokat vasrostélylyal, vagy éjjelre bezárható táblákkal ellátni tanácsos.

+ (Az egyetemi ifjuság) között „Verböcny-egylet” eszméjét pengetik. Ez egytelnek czélja lenne, hogy jogász ifjaink általa magukat a jogi és politikai tudományokban értekezések és vitakozások által tökéletesítsék.

+ (Uj alapítvány.) Kovács Lőrincz, volt szathmármegyei képviselő, közelebb elhunyt nemes lelkű neje Kabos Zsófia emléke iránti kegyelemből 1300 ft. értékű borát, a szatmári ref. nőnőveldeinek adta át alapítványul, oly formán, hogy 2000 o. é. ftra növesztve, ez összeg a szatmár-, kraszna és kóvármegyei szegénysorsu, árva nemes leányok nevelésére fordítassék.

+ (Grasz és Falk) kik, mint köztudomásu, sajtóvétség miatt itéltek el, egy börtönben vannak fogva. Meg van nekik engedve, hogy látogatásokat fogadhassanak s egy hivatalnok jelenlétében velők beszélgethessenek: az ujságolvasás azonban nincs nekik megengedve, mi oly férfiakra, kik figyelemmel szokták a napieseményeket kísérni, a legérzékenyebb büntetés.

** (Egy 77 éves agg hullóját) fogtak ki legközelebb a Dunából. Az öreg egy szorgalmas szobafestő volt, de mostanában nem kapván munkát, szállásbért nem tudta fizetni, s ezért kereset szállást a hullámokban.

** (Különös passio.) Egy szent-andrei születésű egyén, a váci-utcán végig menve, a legszebb kirakatok értékes üvegtábláit betördelé, s e czéla r zsebei kövekkel voltak tele rakva. Többi közt Monaszterly és Kuzmik divatkereskedésének nagy értékű kirakatát is összerombolta. A városi darabontok befogták. Mondják, hogy néha örültségi rohamai vannak.

+ (Özv. Gyulay Gyuláné), ki vidéken, mint jó táncztanító ismeretes, „Bokrété” című társastánczot szerzett, melyet a nemzeti színpadon is be fog mutatni.

** (A fővárosi utcák tisztítása) ezental nem az eddigi szokás szerint, városi munkások által hajtatik végre, hanem — mint a szemét kihordása — árlejtése utján a legkevesebbet igénylőnek adatik bérebe. Czélszerű volna, ha erre az éjjeli órákat használnák föl, mert a legnépesebb utcákon fölka-vart szemét és por, ruhára mint egészségre egyaránt ártalmas.

+ (Országgh Antal), ki Párisból fővárosunkba érkezett, a Nemz. színház közelében a kerepesi uton nagyszerű photographiai műtermét már épít-teti. E műintézetet maga fogja vezetni, míg párisi látogatott fénykép-termeiben segédei teljesítik a megrendeléseket.

** (A budai borok emelkedésére) mutat, hogy Áldásy pinczéiből ez évben már másodsor több száz akó budai vörös óbor Keletindia-ba, még pedig előleges megrendelés folytán kivetített.

** (A pesti városház-épület) 3-ik emelete annyira elkészült, hogy jelenleg már a tetőzetet rakják. A gyöngén épült 3-ik emeletre az előbb alkal-mazva volt 600 mázsa nehezésgű köszobrokat ismét fölrajkák-e, még nincs eldöntve. Ha a városházán el nem helyezhetnének, a külföldi kerte-kertek min-tájára a városigletben fognak alkalmas helyeken fölláttatni.

** (Richard abbé), a híres forrástaláló tudatja velünk, hogy távsürgöny következtében, mely közeli rokonai egyikének súlyos betegségéről tudósítá, Franciaországba visszatérni kényszerült. Kéri tehát azokat, kiknek szolgáltatást ígérte, hogy ne vegyék rossz néven, ha ígértét csak a jövő tavaszon váltja be, amikor Magyarországot újra meg fogja látogatni.

** (Elítelt laptulajdonos.) Zang, a bécsi „Presse” tulajdonosa, becsü-letsértésért két heti börtönre ítéltetett. A legfelsőbb törvényszék azonban ez ítéletet 300 ft pénzbírságra változtató.

** (Egy iparlovag) ki különösen gyakori utazásai és pazarlása által vonta magára a hatóság figyelmét, közelebb egy nyilvános helyen Napoleon d'orral fízett, mi nyomozásokra adván okot, kiderült, hogy az illető nem rég Bécsből Grázba utazott, ott a vele egy vendéglőben levő Trubetzko-i orosz herczegnek, mint gróf Eszterházy mutatta be magát. A hg. rendesen aranyalny fízett. Az iparlovag azoknak beváltására ajánkozott. A hg 50 Napoleon d'ort bizott reá, az iparlovag pedig elhagyta Grázot, Pestre jött, holt most börtönben ül.

** (Kis szökevény.) Veszprémben Caradori Antal 9 éves leánykája m. hó 25-én az atyai háztól ellillant azon komoly elhatározással, hogy Pesten települ meg. Előleges fenyegetőzéseit a család tréfának vélte, míg be nem teljesültek. A kis vándort sokáig keresték, míg végre mégis haza került.

** (Becsületes pórnyó) Egy pernyávi román pórnyó kukoriczátörsére menvén, útközben egy czimzész nélkül levelet talált, melyben lepecséltve 126 ft. volt. E levelet a pénzzel együtt, míg gazdája jelentkezik, a postahivatalnál tette le.

** (Az orosz bírodalom) ezredéves ünnepélye alkalmából következő, nálunk ismerős urak nyertek érdemeleket: Kuzmány, Mazuranich, Palacky, Rieger, Kukuljevich, Soblotits, Stankovich, Dziedický és Dobranszky.

** (A győri megyehatóság) a falusi bírának azon patriarhalis szoká-sát, melylyel az apróbb kihágások elkövetőit néhány itoze borra ítélte s ezt aztán a nemes kupaktanácssal egyetemben megitta — megszüntetni rendelte.

** (A biharmegyei gazd. egylet) ideiglenes elnöke, gr. Haller Sándor, az egylet tagjait rövid időn tartandó közgyűlésre hivandja össze.

** (A sümei műkedvelők) még júliusban szavaltati estélyt rendeztek a m. irók segélyegylete részére. Az előadás az ottani szolgabírósg tudtával és jelenlétében csendesen, de eredményidusan megtörtént. — Azonban valami roskarónak észébe jutott az előadást, mint tüntetés felsőbb helyre jelenteni, honnét sept. végén vizsgálat rendeltetett, mi a műkedvelők ellen már folyamatba is van téve.

** (A szathmári műkedvelők) m. hó 29-én tartották az utolsó műked-velői előadást. A darabot Eötvös regénye után „A polgár leány boszúja” czim-mel, Tomcsányi Imre állította össze.

+ (Egy gyoroki embert), ki nem rég nejt meggyilkolta, közelebb saját fia verte agyon.

** (Gyilkosság.) Sárszegi közbirtokos Dely Boldizsárt saját lakán sept. 28-ikán este 3 fegyveres rabló támadta meg. Hosszu önvédelem után 3 lövéssel leterítették, s a halottat tapodva az egyik fölkiáltott. „Na kutya, itt az ezer pengő meg Csehi Miska!” Ezután a halottba, saját puskájából meg egy löve, eltávoztak. Hirszerint a gyilkosság oka az volt, hogy Dely, egyik czinkostársukat hat hét előtt agyonlőtte s úgy nyilatkozott, ha isten élteti a vidék rémát, a híres Csehi Miskát is kére fogja keríteni.

** Bécsben egy 63 éves háztulajdonos az ablakon kiugrott és legott meghalt. Mint mondják: kétségbeesett öngyilkosságának oka az volt, hogy egy asztalossegéd, kedvese, kivel több évig tilos viszonyban élt, bucsut vón elaggott szépségeinek végső romjaitól. Az özvegynek kedvezzei közé hirt macska is tartozott, melyek utána az ablakon szintén kiugrottak, s holt teste körül siralmasan nyávogtak mindaddig, míg nem az asszonyt a kór-házba szállították.

** (Mesterségesen készült bőr.) Londonban lakó hazánkfia, Szeremley, oly anyagot talált föl, melynek alkalmazása mellett gyapot szövetből bőrt lehet készíteni, mely a természetes bőr minden sajátságával megegyezik, de csak félnnyalva kerül. Szép, ha igaz.

+ (Kereskedelmi bukdás.) Ismét két czég lett fizetésre képtelen. „Högl Cassian” vaskereskedése és „Quentzer és fia” kalapraktára.

+ (Uj opera a nemzeti színházban.) A „Lalla Rooké” című, Párisban nagy tetszéssel adatott operát a nemzeti színház igazgatósága meghozatá. Általában Radnótfáj igazgató ur sokat fáradozik, hogy a téli repertoirt minél élvezetesebbé tegye. Az elismerés már nyilatkozik, ohajtjuk, hogy a siker ne maradjon el.

+ (Uj tehetség a festészet terén.) Egy nagy-körösi fiu, Erős, anélkül, hogy az olajfestésben valaha oktatást nyert volna, feltűnő sikerrel állt elő olajképeket, s kivált arcképei meglepő hasonlatosságuk által mindenkit bámulatra ragadnak. E fiu több műbarát költségén Pestre küldetett, s több általa minden utasítás és kiigazítás nélkül készített crayon-rajzot s olaj-festvényt hozott magával, melyek, mint a főváros festészei is elismerik, rendkívüli tehetségéről tanuskodnak. Ez Marastoni urat azon nemes hatá-rozatra bírta, hogy a kis naturalistának minden díj nélkül ad órákat a festészetben.

** (Kézi fecskendők.) H.-M.-Vásárhely városa legközelebb 100 kézi fecskendőt rendel meg, melyek a város különböző részeiben szétosztva állanak. A gyakori tüzesetek idejében czélszerű eszme, s minden vidéki vá-rosnak ajánlható példa.

+ (Két ismert bécsi élczlap) a „Figaro” és „Kikeriki” egymást annyira lepiszkolta, hogy egyikemsem maradt egy garas ára becsület; s most a dolgot elintézés végett törvényszék elé terjesztették.

** (Postarablás.) A Tapio-Szele és Czegléd között történt rablásnál, az eddigi nyomozások szerint a postakocsiból 6 levelősomagot, s 4 postai zacskót raboltak el, melyekben összesen 39173 ft. 47 kr. többnyire álla-dalmi pénz volt, még pedig a nagy-káti postahivatalnak 22000 ftoz, a száspáti adóhivatalnak pedig 16000 ftoz pénzállitánya. Három szászra tintával következő szavak vannak írva: „Tápio Bicske”, „J. G. Hoffmann”, „Wallner”

** (Bölcs tanács) Aradmegye egyik román falvában a g. n. e pap elnök-sége alatt összeült kupaktanács egy özvegyasszonyt boszorlánságáért (1) 12 ostorosapásra ítél s ez ítéletet végre is hajtatta.

** (Székely Bertalan tehetséges festőnk) „a magyar koszorúok” mű-veit illusztrálja. Arany „Agnes asszony”-ával, s Petőfi „Tündérlálmá”-val már kétszer van. Megkapó felfogását és kivitelének eredetiségét dicsérik.

** (Elvesztett gyermek.) M. Vásárhelyről egy 11 éves fiu elbujdosott. Azt hitték, hogy szülőihez jött Vázra, ez azonban nem történt s a gyer-vagy elveszett, vagy valamely háznál vállalt szolgálatot. A fiu csi-neve Ocsay Lajos 11 éves, fekete szemű, gesztenyeszin hajju, kerek arcu, nos termetű, szép külsejű. Eltávoztakor gatyában, meztláb ment el. A kind ezen elbujdosott gyermek tartózkodik, legyen szives azt maros-vásárhelyi seborvos Kathonai István ural tudatni.

** (Magyarul tanulás végett) a pozsonyiak cserébe szokják adni gyer-mekeiket Komárom és Győrmege magyar helyeire. E mód az alvidéken is divatban volt. De a bángási német ajku polgártársak most egy újabb módot találtak ki. A szülők összeállva Szegeden kibéreltek egy házat, megrakták gyermekeikkel, küldöttek nekik hazulról egy gazdasszonyt, a ki gondot vi-sel rájuk, s főz nekik a szintén hazulról beküldözött naturalékból. Megjár-nák, ha csemeték ott egy csomóban Szegeden is csak németül beszélne-nek!

** (A Széchenyi-hegyen gyógyszertárt) akarnak állítani; bárcsak nekünk pestieknek idelell olyan jó gyógyszerünk volna, mint a Széchenyi-hegy lakóinak, a tiszta friss hegyi levegő.

** (Kecskeméti szabad királyi várossal) emelték 1857-ben. De a mult évben s a mostani tanács alatt is határozottan nyilvánította, hogy ország-gyűlési jóváhagyás nélkül szabad királyi város lenni nem akar. Legközelebb azonban helytartósági rendeletet kapott, melyben értésére adatik, hogy sza-bad királyi városnak kell maradnia.

** (György Vilmos) Orosházának megválasztott ifju lelkésze, e hó 11-én foglalja el új állását, mely alkalommal Székács József superintendens is Orosházán leendő.

** (Xántus János hazánkfia), ki az amerikai tengerészeti miniszte-rumnál titkár lett, egy láda madárgyűjteményt küldött a Muzeumnak, s ebben azon új madár is látható, melynek neve „Graculus Kubinyii”. — Xán-tus nevezte így el a muzeumi igazgató iránti tiszteletből. — Közelebb pár ezer amerikai halból álló gyűjteményt fog küldeni.

** (Százhuszonöt éves asszony) él Nagyváradon, még pedig oly erőben, hogy a legközelebbi szüretben a szőlőszedőkkel együtt dolgozott.

+ (Róma lakosságát) egy külföldi lap következőleg osztályozta: Van Rómában a világ minden részéből odacsődült legitimista 22,000, bibornok, pap, barát, szóval egyház szolgái 48,000; apáca 10,000; első rangu koldus, kik legtöbb adót fizetnek, hogy sz. Péter egyházának közböben üzhessék mesterségüket 1000; másodrendű koldus, kik a többi templom ajtajnál, szin-házak, paloták előtt és nyilvános téreken szerepelnek 4000; oly nők, kik a festészeknek és szobrászoknak mintaképen szolgálnak 2000; cseléség s egyéb csöcselék 3000; katona minden országból összeszedve 4000; zsidó 20,000; valódi római polgár, kiknek az állam igazgatásához semmi szolá-suk, a közügyekre semmi befolyásuk 50,000.

+ (Névváltztatások.) Felsőbb engedély mellett Vittel József pesti lakos „Elődí”-re, Bauhoffer Károly budai lakos „Bánhegyi”-re, Heiderer Vilmos miskolci lakos „Mezősi”-re változtatták vezetékneveiket Mayer Adolf lugosi lakos pedig, nejének első férjéről, Deutsch, másként Német Ferenczről maradt gyermekei vezetéknevét Mayerre változtatta.

** (Gr. Gyulay tábornagy) kiről a lapok öngyilkosság híret hozták, a mult napokban Ostendéből a tengeri fürdő után Bécsbe érkezett.

+ (A budai népszínház) által hirdettet őszi bérlet nem sikerült.

Budapest közönsége — írja a „M. S.” — eszerint ugylátszik kimondotta, vagy azt, hogy második magyar színházra nincsen szüksége Magyarorszá-g fővárosának, vagy azt, hogy a második magyar színház fenntartására nincsen elég buzgalom a közönségben, vagy végre azt, hogy a nagy kö-zönség nem értette meg a dunántuli színház czélját, horderejét. A hirla pirodalom igyekezett ugyan egy éven keresztül bebizonyítani, hogy minden kezdet nehéz, hogy támogatás nélkül gyermek nem tanulja meg a járást, hogy a kudarcz szegényünkre fog válni, hogy — a mi legkeserűbb, ellenségeink nyakacajjal fogják emlegetni szalmatűzünkét. A tisztelt és nagyérdemű közönség félvállról hallgatta azt, s ime most oda jutottunk, hogy míg kiinn az „O.-D. P.” gunyolódó czikkel hoz ellenünk: addig itt benn Molnár, az igazgató, nyilatkozik, hogy új segély ereztéig a népszin-házban nem művészi előadásról többé, hanem csak arról lehet szó, hogy a magyar nyelv hangozzék-e Budán!

** (Verelkedés vallási türelmetlenségéből.) Maros-Vásárhelyen egy, az éjlet mulatságban töltött szüccemester, Farkas József, benézett a zsidó tem-pomba, midőn ott épen a „hosszu napot” ünneplék. Illetlenül viselvén magát, a zsidók kilökték. A szücs erre bevérte a templom ablakait, mely botrányos tette után a zsidók utána futottak s megverték. — Másnap az összegyüle-kezett nép Rozman főverekedő megbüntetését kívánta a réndőrségtől, mi nem történné meg, a nép este felé megrohanta a templomot, s csákány-nal s fejszével összezúzta az oltárt, ablakot, ajtót, padot. Kőrülből 500-an lehettek, s katonaság oszlatá el a rendetlenkedő tömeget. Másnap folytatni kezdék a rombolást, de ismét szöcszlattak. A szüccemester kórházban fek-szik, Rozman izraelitá pedig a tanácsháznál fogva tartják.

+ (A francia akadémia) a 3000 frankos nagy jutalmalmat ez évben egy evang. egyháztörténeti munkának ítélte ada.

Gróf Zichy Pálné Kornis Anna, Párisban oly veszélyesen megbetegült, hogy férje után táviratoztak, ki azonnal utra indult. — A jelenleg Párisban lévő magyarok névsorában olvassuk *Damjanich János* özvegyét is.

Nemzeti színház napló.

Péntek, okt. 3. „Az első ősz hajszál.“ Eredeti új vigjáték 1 felv. — Balázs Sándortól. „A kis árva.“ Vigjáték 1 felv. A kis vigjáték közt Szerdahelyi a „Chorista“ magánjelenetét adta, nagy tetszéssel. Az első új darab, szép társalgási nyelven irt kis vigjáték, de legkisebb bonyodalom nélkül.

Szombat, okt. 4. Ó cs. k. Felsége születése ünnepére „Tündérlak „Magyarhonban.“

Vasárnap, okt. 5. „II Rákóczy Ferenc fogsága.“ Dráma 5 felv. Hiányos előadás. Jókainé és Szigeti remek játékát kivéve, a többiről nem igen kedvezőleg szólhatunk; sőt megrójuk Lendvayt, ki Bercsényit különös tekintettel a hatásvadászásra, s így igen hiányosan személyesítette. Jellemet pár phrázis zajos elmondása még nem teremthet Lendvay Bercsényijében pedig ez estén többet legjobb igyekezet mellett sem találtunk.

Hétfő, okt. 6. „Tündérvujjak.“ Vigjáték irta Scribe.
Kedd, okt. 7. „Sevillai borbély.“ Rossini dalműve. Benza tulzása, Füredi kedvtelensége, Pauly nehézsége, igen jól működtek össze az előadás elrontására. Kivételt csak Huber Ida tett, ki pár áriát kellem és erővel énekelt el. A zenekar is rozog volt.

Szerda, okt. 8. „Romeo és Julia.“ Shakespearétól. Az egész estén egyetlen jelenet sikerült, s ez Lendvayné magánjelenete volt, midőn az alattószert szájától irtózáva emelte el.

Csütörtök, okt. 9. „Becsületés.“ Vigjáték 1 felv. irta Szigeti. — „Egy csésze tea.“ Vigjáték 1. felv.

Budai népszínház.

Okt. 3. „Mátyás Diák.“ Népszínmű 3 felv.

Okt. 4. „Beldi Pál.“ Szomorujáték 5 felv.

Okt. 5. „A zöld ürög.“ Pantomia 1 felv. Ezt megelőzte „Daphnis és Chloe“ operette 1 felv. A bohóság láthatására a színház egészen megtelt. Ily nagyszámu közönséget rég nem volt alkalmunk látni a népszínházban.

Okt. 6. „A fekete orvos.“ Francia dráma 4 szakaszban; Fordította Bereczky Zsigmond. Fabien szerepében Molnár nagy ügyességet fejtett ki. Játékának fénypontja az örülési végjelenet volt.

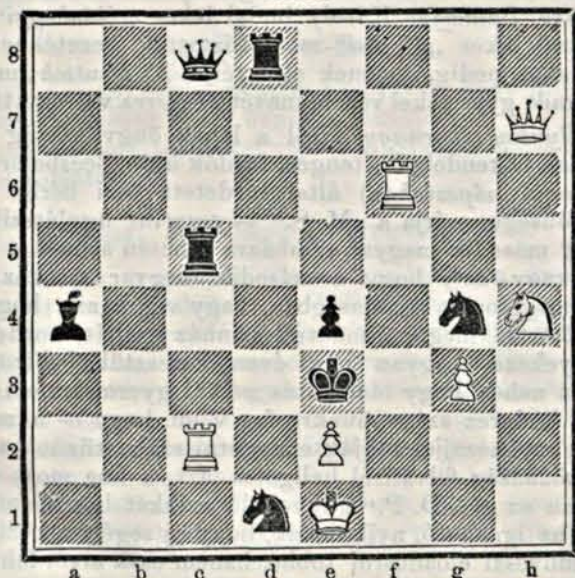
Okt. 7. „Két huszár egy baka.“ Népszínmű 3 felv.

Okt. 8. „Liliomfi.“ Népszínmű 3 felv.

Okt. 9. „Castor és Pollux“ Vigjáték 3 felv. Szigligetitől.

SAKKJÁTÉK.

146-ik sz. feladvány. — Kockelkorn Károlytól (Kölnben).
(A lipseai képes-újságból.)

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 141-ik számú feladvány megfejtése.
(Rothfeld Józseftől Parabutyban.)

- 1) He5 - e4 . . . . . Kd5 - e4
- 2) Kf5 - f6 . . . . . Ke5 - d5
- 3) Fa4 - b5 . . . . . Kd5 - e4
- 4) Fb5 - c6

Helyesen fejtették meg. Nagy-Marján: Beöthy Maris. — Veszprémben: Fülöp József. — Nagyváradon: báró Meszéna István. — K.-Sz.-Miklóson: Bankos Károly. — Nagy-Abonyban: Hertzka Ignác. — B.-Csabán: Vidovszky János. — Bajmákon: Weisz Fülöp. — Gyepesen: János Sándor. — T.-Sz.-Miklóson: Frankl A. — Gyula-Fehérvárott: Horváth Lajos. — Kuniban: Keszler István.

Szerkesztői mondanivaló.

6216. Rabló leszek, haramia, A rengeteg dühödt fia. Mondhatjuk, szép pályára készül ön!
6217. Vagy Alexandriából. Szép érzelmek, gyenge szavakkal tolmácsolva.
6218. Eger. Sz. I. Ön ohajtását teljesítettük. Az érintett czikk szivesen látott vendégünk leend.
6219. Nyári délután. A tanulmány nagyobb egyöntetűséget hoz majd önnek műveibe!
6220. János. S. M. A küldeményből az utolsó igen megnyerte tetszésünket, s legközelebb áradjunk a nyilvánosságnak.
6221. Gyöng. K. F. Csakugyan nincs kezeink közt. Szives beküldését kérjük.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Izrael. napt.	Nap-kelet nyug.		Hold-kelet nyug.	
				o.	p.	o.	p.
Oktober		Sept. (6)	Tisch	o.	p.	o.	p.
12 Vasár.	E 18 Miska	E 17 Mik	30 E 18 Ger.	18 Mik.	6 16 5 17	7 40 10 56	
13 Hétfő	Kálmán, Ed.	Kálmán	1 Oktober	19 Kál.	6 17 5 15	8 30 11 46	
14 Kedd	Kalliszt püs.	Szerencs.	2 Cyprián	20 Szer.	6 19 5 13	9 26 12 29	
15 Szer.	Teréz szüz	Terka	3 Areop D.	21 Pál.	6 20 5 10	10 27 1 7	
16 Csüt.	Gálap, Flor.	Gadl	4 Hieroth	22 S. v.	6 21 5 9	11 30 1 38	
17 Péntek	Hedvig özv.	Hedvig	5 Karithina	23 T. ö.	6 22 5 7	* * 2 5	
18 Szomb.	Lukács evan.	Lukács	6 Tamás	24 Sab.	6 24 5 5	12 37 2 30	

Holdnegyed: C Utolsó negyed 16-án, 10 óra 58 percz reggel.

TARTALOM.

Képek a hazai népdalokból. XXV. (Képpel) — Főző gazda. Gümöry Frigyes. — Képek Szlavoniából (folytatás). Vádkay Imre. — Mikolcz (képpel). Zombory Gusztáv. — Árpád sírja (folytatás, képpel). Ifj. Ensel Reső Sándor. — Az upasfa. — Történelmi kalászatok. Lehoczky Tivadar. — Vegyes jegyzetek. Bardecz Lajos. — Tárház: Levelek a londoni kiállításról XVII. Dr. Tökés. — Vidéki közlemények. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Előfizetési fölhívás.

VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI UJDONSÁGOK

1862. évi április—szeptemberi 1/2 évi és július—szeptemberi 1/4 évi folyama, szeptember hó végével lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Budapestén házhoz hordva:
A Vasárn. Ujság és Pol. Ujdons. együtt évnegyedre (okt.—dec.) 2 ft. 50 kr.
Fél évre azaz: október—martiusra 1862—63. . . . . 5 „ „
Csupán Vasárnapi Ujságra évnegyedre (október—decemberre) 1 „ 50 „
Félévre azaz: október—martiusra 1862—63. . . . . 3 „ „
Csupán Politikai Ujdonságokra évnegyedre (okt.—decemb.) . 1 „ 25 „
Félévre azaz: október—martiusra 1862—63. . . . . 2 „ 50 „
A csupán Vasárnapi Ujság július—decemberi félelvi folyamából teljes számu példányokkal még folyvást szolgálhatunk, előfizetési ára 3 ft.
Tiz előfizetett példányra egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk. A pénzes evelek bérmentes küldése kériatik.

A Politikai Ujdonságok jelenleg 7000 példányban nyomtatván, s így minden magyar és német lapok közt a legelterjedtebb, továbbá azon előnyéni fogva, hogy hetenkint csak egyszer jelenik meg s így a kávéházakban magán-s nyilvános helyeken a hirdetémények egész héten át fennkíszenek. — bármí néven, nevezendő hirdetémények közlésére a legjobban ajánlatik. — Pest, sept. 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

Felölös szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/4 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztési iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

Némethi János.

Az ember érdeme nem állásának rangfokozatától, nem annak külső fényétől függ: hanem attól, vajjon azon kört, melyre sorsa rendelte, betöltötte-e hiven, a mint kötelessége parancsolta s lelkiismerete sugallta? E meggyőződéstől vezetve, örömmel mutatjuk be a biharmegyei n. szalontai ref. egyházmegye egyik kisebb egyházának, Anthnak, 82 éves agg lelkipásztorát, kinek 52 éves lelkési jubileumát f. évi október 7-én az említett egyházmegye tartotta meg.

Némethi János született 1780. jul. 9-én Komárommegyében Banán, hol atyja iskolatanító volt. Szülei korán elhalván, hat árva testvére közül jó szívu keresztatyja fogta fel, s kezdte meg vele iskolai pályáját születése helyén. — Pápán végezvén a gymnasiumi tanulmányokat, s elhalván gyámatyja is, a magára hagyta-

mert neje s egyetlen fia igen rég elhaltak. Hat árvát nevelt fel, s bocsátott el védelme alól, felruházván őket a becsületes kenyérkereset módjával.

De nem térhetett, s nem térhet az idegen s a jövevény is úgy be az ő házához soha, hogy biztos fedelet, s meleg fekhelyet ne találta ott. Az „anthi pater“ barátságos laka köznyelven forog a vidéken.

Nyíltság, becsületesség, vendégszeretet, vidám lélek, hazafiság az ő főbb jellemvonásai s a ki egyszer beszél vele, bátran tárja ki előtte keble titkát, tudva, hogy Judása nem lesz soha. Senkit nem bánt, épen azért haragosa nincs, szeret mindenkit, s szereti mindenki, ezért szokta néha jó kedvü mosolylyal mondani: „lássátok, azért nem tudok én meghalni, mert sokan szeretnek.“ — Hívei bizalommal s kegyelettel ragaszkodnak hozzá, békében, szeretetben élnek egymással, s a mi egy lelkész legnagyobb dicséretére válik, oly eszélylyel s szeretettel vezérelte népét, hogy sem esperes, sem egyházmegye előtt neve, mint vádlotté nem fordult meg, s több mint 40 esztendeje, hogy gyűléseken őt az ügybajosok, kérelmezők csoportjában, soha sem láthatni, de azért egyházában minden ügy ékesen és szép renddel folyt le.

1862. NÉMETHI JÁNOS.

Barátai körében vig, élces, adomás, s olykor olykor bokáját is összetüti, ha megemlékezik Csokonai dalairól, kinek végperceiben ágya szélén ült.

Iskolatársai közül Békésmegye emlékezetes főorvosa Tormássy János él még, kinek háznál szivesen látott vendég mindig.

Adja Isten, hogy a most épülő templom falai között még sok évig hangoztassa az evangéliom igéit, hiveinek öröme a hű szolgálta, kit megálda az Ur kegyelme. N. B.